

Provinciale Staten

Clustercode PP
Ons kenmerk DOC-00670509
Bijlage(n) 1

Uw kenmerk -
Maastricht 2 juli 2024
Verzonden 2 juli 2024

Onderwerp

Vijfde (afsluitende) voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (deel 2)

Geachte Staten,

Hierbij bieden we u de vijfde voortgangsrapportage aan van het beleidskader Provinciale Energie Strategie (deel 2).

Op 12 april 2024 is het beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu' vastgesteld door Uw Staten. Met de vaststelling van dit nieuwe beleidskader mede voor het thema Energie, eindigt de huidige Provinciale Energie Strategie (deel 2). Daarom zal voorliggende vijfde rapportage tevens de afsluitende rapportage zijn in oude vorm. Het betreft een inhoudelijke afronding van het oude beleidskader. De vermelde financiële afrekeningen in hoofdstuk 3 'Financiën', hebben reeds plaatsgevonden bij de gelegenheid van de Jaarrekening 2023.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Informerend stuk

1. Onderwerp

Vijfde (afsluitende) voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (deel 2).

2. Inleiding/aanleiding incl. beoogd resultaat

De Provinciale Energie Strategie (hierna: PES) is op 18 december 2020 door Provinciale Staten vastgesteld. In het debat met PS is toegezegd om halfjaarlijks van gedachten te wisselen over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma van de Provinciale Energie Strategie evenals de monitoring van de opgenomen KPI's (toezegging 8868).

Inmiddels zijn er vier rapportagemomenten geweest, de laatste Voortgangsrapportage had als peildatum 1 februari 2023. Op 12 april 2024 is het beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu' vastgesteld door PS. Met de vaststelling van dit nieuwe beleidskader mede voor het thema Energie, eindigt de huidige Provinciale Energie Strategie (deel 2). Daarom zal voorliggende vijfde rapportage en tevens de afsluitende rapportage zijn in oude vorm.

Momenteel wordt er gewerkt aan de totstandkoming van een nieuw rapportageformat. In deze rapportage in nieuwe vorm worden de doelen en daarbij behorende uitwerking van de indicatoren, geformuleerd op basis van het door uw Staten vastgestelde beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'.

In deze vijfde en afsluitende rapportage van de PES wordt per actielijn en per KPI een toelichting gegeven op de bereikte resultaten in 2023. Daarnaast wordt aangegeven of het behalen van desbetreffend doel(en) op koers ligt én wat de koppeling is in het nieuw vastgestelde beleidskader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'.

3. Bevoegdheid

Het betreft hier een autonome rol van de Provincie. Voor een deel van onze ambities participeren wij in regio-verband in de Regionale Energie Strategieën (RES Noord- en Midden-Limburg en RES Zuid-Limburg).

4. Risico's

- Voor alle ambities en KPI's geldt: de Provincie kan faciliteren en stimuleren (aansturen of regisseren processen), maar het zijn externe partijen (m.n. bedrijven, kennisinstellingen en ook burgers) die over de transitie maatregelen beslissen en deze ook daadwerkelijk uitvoeren.
- Om de ambities te kunnen behalen is het van belang dat de randvoorwaarden ingevuld zijn, zijnde een geborgde infrastructuur (capaciteit) (actielijn 1 in het PES-kader) en inbedding in de leefomgeving (actielijn 6 in het PES-kader). M.n. met betrekking tot de energie-infrastructuur zijn de sturingsmogelijkheden van de Provincie op dit moment nog beperkt.

5. Periodieke informatie/sturingsinformatie

☐ Via Jaarstukken en Begroting

- ☐ Paragraaf Projecten
- ☐ Paragraaf Financieringen
- ☐ Paragraaf Verbonden Partijen
- ☐ Paragraaf Bedrijfsvoering
- ☒ Programmaverantwoording
- ☐ **Voortgangsrapportages Regeling Grote Projecten**

6. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

7. Meegezonden bijlagen

1. Vijfde afsluitende voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES)

Afsluitende (vijfde) Voortgangsrapportage PES
peildatum 1-2-2024

Afsluitende (vijfde) Voortgangsrapportage PES (peildatum 1-2-2024)

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Afronding PES 2.0.	11
2.1.	Overzicht KPI's.....	11
2.2.	Monitoring	14
2.3.	Voortgang actielijnen en KPI's	15
2.3.1.	Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg.....	15
2.3.2.	Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap	21
2.3.3.	Limburgse Warmte.....	33
2.3.4.	Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt	37
2.3.5.	Provincie geeft het goede voorbeeld	45
2.3.6.	Energietransitie ingebed in de leefomgeving	49
3.	Financiën	50
4.	Beëindiging beleidskader PES	51

1. Inleiding

De Provinciale Energie Strategie (PES) is op 18 december 2020 door uw Staten vastgesteld. In het debat met uw Staten over de Provinciale Energie Strategie (PES – Deel 2) hebben wij u toegezegd om halfjaarlijks met u van gedachten te wisselen over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma van de Provinciale Energie Strategie evenals de monitoring van de opgenomen KPI's (toezegging 8868). Inmiddels zijn er vier rapportagemomenten geweest, de laatste Voortgangsrapportage had als peildatum 1 februari 2023. Op 12 april 2024 is het beleidskader *'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'* vastgesteld door uw Staten. Met de vaststelling van dit nieuwe beleidskader mede voor het thema Energie, eindigt de huidige Provinciale Energie Strategie (deel 2).

Conform het coalitieakkoord 2023-2027 is er een nieuwe PS cyclus vorm gegeven, waarbij wordt ingezet op het vaker tussentijds informeren van PS via onder andere werkbezoeken en informerende sessies. In de begroting 2024 is naar aanleiding hiervan aangegeven dat de frequentie van de Voortgangsrapportages van de Provinciale Energie Strategie aan Provinciale Staten zal worden aangepast tot eens per jaar. De afhankelijkheid van openbare databronnen en de frequentie waarmee in die bronnen actualisaties worden doorgevoerd zijn tevens argumenten die een jaarlijkse update rechtvaardigen. Daarom ligt voor u de vijfde (peildatum 1-2-2024) en tevens afsluitende rapportage in oude vorm. Momenteel wordt er gewerkt aan de totstandkoming van een nieuw rapportageformat. In deze rapportage in nieuwe vorm worden de doelen en daarbij behorende uitwerking van de indicatoren, geformuleerd op basis van het door uw Staten vastgestelde beleidskader *'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'*.

In deze eindrapportage van de PES wordt per actielijn en per KPI een toelichting gegeven op de bereikte resultaten in 2023. Daarnaast wordt aangegeven of het behalen van desbetreffend doel(en) op koers ligt en wat de koppeling is in het nieuw vastgestelde beleidskader *Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'*. Daar worden tevens de kleuren voor gebruikt zoals onder 2.1. toegelicht. Voor alle ambities en KPI's geldt: de Provincie kan faciliteren en stimuleren (aansturen of regisseren processen), maar het zijn externe partijen (m.n. bedrijven, kennisinstellingen en ook burgers) die over de transitie maatregelen beslissen en deze ook daadwerkelijk uitvoeren.

In de tabel op de volgende pagina wordt de stand van zaken aangegeven met betrekking tot de moties en toezeggingen ten opzichte van de vierde Voortgangsrapportage. Daarnaast is dit overzicht aangevuld met eventuele nieuwe moties en toezeggingen:

Motie	Dictum	Status
4e Gewijzigde Motie 3070 Wesseling c.s. inzake creatieve oplossingen netcongestie	<i>Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:</i> - Met mede-overheden en energie partijen te verkennen: A. Of artificial intelligence een rol kan spelen in het verbeteren van netcongestiemanagement; B. Of en hoe we het mogelijk kunnen maken dat Limburgers zelf innovatieve oplossingen kunnen aandragen die op korte termijn bijdragen aan het tegengaan van netcongestie; C. Wat leveranciers nodig hebben om hierop in te spelen en meer kansen te verzilveren voor onder andere vrijwillig spitsmijden op het net; - De uitkomsten van deze verkenning terug te koppelen aan provinciale staten voor eind 2024.	Netcongestiemanagement is primair een taak van de netbeheerders. In overleg met netbeheerders en direct betrokken partijen wordt bezien hoe invulling gegeven kan worden aan deze motie. Via een mededeling portefeuillehouder wordt u in 2024 geïnformeerd.
2e Gewijzigde Motie 3069 Ijpelaar c.s. inzake Netcongestie in control	<i>Roepen het College op</i> - Meer regie te pakken in het versterken van het energienetwerk in Limburg; - De lobby richting Den Haag en netbeheerders te versterken zodat er meer geïnvesteerd wordt in het versterken van het energienetwerk, procedures te versnellen en vergunningen sneller af te geven; - Samen met Limburgse gemeenten een Plan van Aanpak op te stellen ter versnelling van relevante gemeentelijke en provinciale procedures ; - De Staten tweemaal per jaar te informeren over de voortgang van de aanpak netcongestie in Limburg .	Via een mededeling portefeuillehouder wordt u in 2024 geïnformeerd over de voortgang.
3e Gewijzigde Motie 3068 Sol c.s. inzake energie opslag studiedag	<i>Verzoeken het college van gedeputeerde staten:</i> - Een studiedag te organiseren over energie opslag - Daarvoor een breed spectrum van leveranciers, afnemers en intermediairs uit te nodigen alsmede de netbeheerders - In deze studiedag centraal de volgende vragen te stellen: - o Welke doelen zijn te realiseren met energie opslag? - o Welke technieken zijn nu al op de markt? - o Wat kan er binnen nu en vijf jaar? - o Welke belemmeringen zijn er om energie opslag te realiseren? - o Kan de Provincie een rol spelen en zo ja hoe?	Het programma en de inhoud van de studiedag is in ontwikkeling. In overleg met de griffie wordt naar een passende datum in 2024 gezocht.

Gewijzigde Motie 3067 Blijlevens c.s. inzake Beschermt het Zuid- Limburgse landschap	<i>Dragen het college op :</i> - <i>Als provincie aan het huidige uitsluitingsgebied voor windmolens vast te houden.</i>	Onderhanden, mogelijke invulling van de motie wordt momenteel onderzocht.
Motie vreemd 3037 Huizing inzake Symposium gezondheidseffecten Industriële windturbines	<i>Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:</i> - <i>Om nog in 2024 een interactief symposium te organiseren voor Provinciale Staten waarin de laatste inzichten en resultaten van wetenschappelijke onderzoeken worden gepresenteerd met betrekking tot gezondheidsaspecten van windturbines;</i> - <i>En Provinciale Staten te informeren over de voortgang van de organisatie;</i>	Symposium staat gepland op 22 november 2024, uitnodiging volgt zo snel mogelijk.
4e Gewijzigde Motie 3020 Schyns c.s. inzake Rijksgeld voor onderzoek SMRs	<i>Roept het college op:</i> - <i>Zodra de mogelijkheid er is, spoedig een aanvraag in te dienen voor een deel van de in 2024 vrijgespeelde middelen ten bedrage van 10 miljoen euro, gereserveerd voor alle geïnteresseerde provincies ten behoeve van de ontwikkeling van SMR's en bij goedkeuring van de aanvraag deze fondsen direct in te zetten voor onderzoek in Limburg.</i> - <i>Een aanvraag in te dienen voor een deel van de beschikbaar gestelde 65 miljoen voor locatieonderzoek en vergunningverlening, mocht die aan bod komen.</i> - <i>Aan het einde van Q1 2024 een update te geven aan de staten betreffende de aanvragen</i> - <i>Deze aangevraagde bedragen op te nemen in de provinciale begroting van het betreffende jaar.</i> - <i>Met dit geld het onderzoek van SMR's te bevorderen</i> - <i>Waar dit mogelijk is samen met andere provincies op te trekken om kennisdeling te bevorderen</i>	Provincie Limburg heeft met EZK gesproken over de invulling van een nationale SMR aanpak (o.a. langs de lijn van een gestandaardiseerde aanpak om locatieonderzoek te doen). Nadere vervolgstappen volgen zodra de nationale programma aanpak tegen einde 1e kwartaal 2024 bekend is én een eventuele aanvraag gedaan kan worden. Hierover zullen wij uw Staten dan opnieuw informeren. De tijdslijn is nog niet bekend wanneer (en onder welke condities) een Limburgse aanvraag kan worden ingediend. De start Rijksregeling is in Q3 2024 voorzien (afhankelijk van de kabinetsformatie). Zie ook toezegging 9321 en 9468.

Gewijzigde Motie 3016 Wolters c.s. inzake Isolatie versnellen	<i>En verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:</i> - <i>Te onderzoeken hoe de provincie Limburg de RES Noord- en Midden-Limburg, de RES Zuid-Limburg en woningcorporaties kan ondersteunen bij het versneld isoleren van woningen</i> - <i>Er bij het Rijk op aan te dringen dat ook burgers met een smalle beurs gebruik moeten kunnen maken van het warmtefonds</i> - <i>Te onderzoeken of de methode Natuurvriendelijk Isoleren , ontwikkeld door de Provincie Utrecht, ook in Limburg kan worden ingezet, zodat burgers, woningcoöperaties en bedrijven versneld vooruit kunnen met het isoleren van de woningvoorraad en vleermuizen en gierzwaluwen tegelijkertijd ook beschermd zijn</i> - <i>De resultaten van deze onderzoeken uit te werken tot concrete maatregelen en die op te nemen in het beleidskader “Nieuwe energie en leefmilieu”</i>	Zie MP van 19-3-2024 (GS DOC-00620241)
Gewijzigde Motie 3012 Huizing c.s. inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV	<i>Verzoeken het college:</i> - <i>de brieven van demissionair ministers Hugo de Jonge en Rob Jetten in samenhang met het coalitieakkoord te vertalen in de omgevingsverordening</i> - <i>om in RES-verband op te roepen om met de geactualiseerde omgevingsverordening als startpunt deze alternatieve locaties (treden 1 tm/3 van de zonneladder) in beeld te brengen</i> - <i>een inventarisatie te maken van alternatieve en innovatieve technieken, die er inmiddels beschikbaar zijn om deze alternatieve locaties beter te benutten</i> - <i>om in RES-verband in gesprek te gaan over concrete plannen om deze locaties daadwerkelijk voor zon PV te benutten en op te roepen, indien aan de orde in contact te treden met grondeigenaren en eigenaren van deze locaties.</i>	De omgevingsverordening zal in Q3 2024 ter behandeling voorliggen in PS, met de hierin voorgestelde wijziging wordt invulling gegeven aan motie 3012 (zie ook mph 24-5-2024 DOC-00655372)

Motie 2947 2e Gewijzigde inzake “Tot de (kleine) kern komen”	<i>Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:</i> <i>Te beoordelen welke andere locaties in Limburg geschikt zijn voor de inzet van SMR's en te komen met een top 5 lijst;</i> - <i>Om voor het einde van Q1 2023 te beginnen met de uitvoer van een marktconsultatie om vast te stellen:</i> - o <i>Welke ontwikkelmaatschappijen interesse hebben om een kerncentrale in Limburg te realiseren;</i> - o <i>Welke industriële grootverbruikers gebruik willen maken van elektriciteit of warmte uit kerncentrales;</i> - o <i>Of er burgerinitiatieven zijn die interesse hebben om te participeren in deze projecten;</i> - o <i>Welke andere bouwbedrijven en toeleveranciers betrokken willen en kunnen zijn bij de realisatie van kerncentrales;</i> - o <i>Hoe al deze partijen, inclusief de ANVS, bij elkaar te brengen in een alliantie;</i> - <i>In gesprek te gaan met de regering en de netbeheerders om zo deze partijen te bewegen de benodigde randvoorwaarden tijdig te creëren;</i> <i>De Staten ieder kwartaal in commissie MD te informeren.</i>	Zie MP van 19-3-2024 (GS DOC-00634831)
Gewijzigd Motie 2944 Jenneskens c.s. inzake Energie en Einstein - realiseer de RES in overleg met Parkstad	<i>Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:</i> - <i>Tegelijkertijd in nauwe samenwerking met de Parkstad-gemeenten te onderzoeken of en hoe er tot een duurzaam energieproject/projecten van grofweg dezelfde schaal kan worden gekomen, om zo het RES-bod van deze regio niet in het geding te laten komen</i> - <i>Provinciale Staten hierover uiterlijk in het tweede kwartaal van 2023 te informeren.</i>	Dit is opgenomen in het beleidskader 'nieuwe energie en een schoon leefmilieu'. In RES verband is het RES bod continu onderwerp van gesprek waar we met de subregio's Parkstad, Maastricht-Heuvelland en Westelijke Mijnstreek invulling aan trachten te geven, onder andere via zon-op-dak.

Motie 2914 Gewijzigd inzake 'Een duurzame toekomst voor ons Limburgs MKB'	<i>Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:</i> <i>1. Zo snel mogelijk een 'Limburgs offensief verduurzaming van het MKB' te starten</i> <i>2. Dit te doen via het Limburgs Energie Fonds en daartoe binnen het Fonds waar nodig prioriteiten te verleggen</i> <i>3. Het Rijk voor te stellen bij dit offensief aan te sluiten</i> <i>4. Financiële mogelijkheden vanuit 'Europa' – subsidie en/of financiering – voor dit doel optimaal te benutten</i> <i>5. Dit offensief via een brede communicatiecampagne onder de aandacht te brengen van MKB bedrijven</i> <i>6. PS in februari 2023 te informeren over de aanpak en planning</i>	zie MP van 7-2-2023 (GS DOC-00413268)
Motie 2798 2e Gewijzigd inzake "Provinciale organisatie op weg naar klimaatneutraal"	<i>Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:</i> <i>- Een concreet naar maatregelen uitgewerkt plan te maken om als provinciale organisatie (minimaal) te voldoen aan 55% emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050</i> <i>- Daarbij tevens te onderzoeken of en hoe klimaatneutraliteit eerder dan 2050 kan worden gerealiseerd</i> <i>- Het plan en het onderzoek aan provinciale Staten ter goedkeuring voor te leggen.</i>	Zie MP inzake update Provinciaal Klimaatplan 2024-2030 van 24 oktober 2023 (GS DOC-00544897). Oplevering van het uitvoeringskader wordt na vaststelling van het nieuwe beleidskader Klimaat en Energie.

Toezegging id	Toezegging	Status
9520	<i>Gedeputeerde Staten zegt toe dat bij de volgende voortgangsrapportage er een splitsing wordt gemaakt tussen LEF en Mijnwater. Dit vanuit het perspectief van de borgstelling rapporteren. Wat zijn de vragen die PS heeft en welke informatie moet GS geven.</i>	Dit wordt meegenomen in de volgende voortgangsrapportage LEF waarvan de behandeling voorzien is op 22 november 2024.
9468	<i>Gedeputeerde Van Caldenberg zegt toe actief mee te werken aan de programma aanpak van het Rijk ten aanzien van SMR's (denk aan de simulaties) en PS hier blijvend actief over te informeren. Deadline afhankelijk van publicatie van het Rijk.</i>	Gekoppeld aan motie 3020, zie toelichting aldaar. Verwachte invulling toezegging volgt 2025.
9390	<i>Gedeputeerde Van Caldenberg zegt toe via een informatiesessie PS bij te praten over de grote energieinfrastructuurprojecten en de doorlooptijden daarvan.</i>	In afstemming met Pfh en griffie is de datum voor vrijdag 18 oktober 2024

		vastgelegd vanaf 13.00 uur (voorziene duur sessie is 3 uur)
9389	<i>Gedeputeerde Van Caldenberg zegt toe een pijplijnoverzicht aan te leveren van de projecten die er zijn voor zon en wind projecten tussen nu en 2030</i>	Mededeling portefeuillehouder is in voorbereiding
9321	<i>Gedeputeerde van Caldenberg zegt toe in gesprek te blijven met het Rijk ten behoeve van het onderwerp SMR's, en de mogelijkheden te onderzoeken van het doen van een aanvraag voor onderzoek indien er een Rijksregeling aan de orde is – zie ook M3020.</i>	Provincie Limburg heeft met EZK gesproken over de invulling van een nationale SMR aanpak (o.a. langs de lijn van een gestandaardiseerde aanpak om locatieonderzoek te doen). Nadere vervolgstappen volgen zodra de nationale programma-aanpak tegen einde 1ste kwartaal 2024 bekend is én een eventuele aanvraag gedaan kan worden. Hierover zullen wij uw Staten dan opnieuw informeren. De tijdslijn is nog niet bekend wanneer (en onder welke condities) een Limburgse aanvraag kan worden ingediend. De start Rijksregeling is in Q32024 voorzien (afhankelijk van kabinetsformatie). < zie ook motie 3020 en 9468>
9296	<i>Gedeputeerde Van Caldenberg zegt toe PS actief te informeren over welke concrete bedragen voor de komende jaren aan de RES NML worden besteed uiterlijk in Q1 2024.</i>	In behandeling, wordt opgenomen in het statenvoorstel 'Centrumregeling RES NML' (PS 21 juni 2024).
9238	<i>Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe met de Regionale Energie Strategie Regio's Noord-Midden Limburg en Zuid Limburg in gesprek te treden over welke wijze de provincie een dominantere rol in de RES kan vervullen en hierover uiterlijk in Q4 2023 een voortgangsbericht naar de Staten te sturen.</i>	Is meegenomen in het beleidskader Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu
9239	<i>Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe te onderzoeken aan de hand van drie voorbeelden waar tegenaan wordt gelopen in Limburg omtrent het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed en voor 15 maart 2023 een doorkijk te geven hoe deze problemen van oplossingen kunnen worden voorzien.</i>	28-3-2023 Zie MP van 14 maart 2023 (DOC-00428222).

9223	<i>Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe het communicatieplan van Duurzaam Thuis te optimaliseren om de doelgroepen beter te bereiken.</i>	28-3-2023 Via de 4e voortgangsrapportage PES bent u geïnformeerd (DOC-00402299).
9222	<i>Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe in gesprek te gaan met het Warmtefonds met de vraag om dit ook toegankelijk te maken voor huurders.</i>	30-5-2023 Uitgevoerd, zoals beschreven in de vierde voortgangsrapportage PES in maart 2023 (DOC-00402299).

2. Afronding PES 2.0.

2.1. Overzicht KPI's

In deze voortgangsrapportage wordt per actielijn de voortgang toegelicht. Voor de KPI's wordt de voortgang toegelicht in een vast format. De kleur van de KPI in het format geeft een snelle indicatie van de voortgang. Hierbij betekenen de kleuren het volgende:

- = Actie loopt conform planning;
- = Actie loopt, echter verdient op momenten een extra inspanning of er is vertraging die buiten de invloedssfeer van de Provincie Limburg ligt;
- = Actie wordt niet gerealiseerd óf actie loopt niet conform planning en vereist nadrukkelijke (bestuurlijke) inspanning.

Onderstaand een overzicht van de actielijnen en de daaraan gekoppelde KPI's.

Actielijn 1: Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg

KPI 1: toewerken naar een vrij regelbaar vermogen van tussen 1,3 – 1,6 GW voor de Limburgse elektriciteitsinfrastructuur uiterlijk in 2030 voor momenten van lage hernieuwbare productie.

KPI 4: 13.000 laadpalen in uiterlijk 2030 in Limburg om het verwachte aantal van 130.000 elektrische auto's te voorzien van een dekkende laadvoorziening.

KPI 5: het inrichten van een passende overlegstructuur (governance) om samen met de betrokken partners de integrale afwegingen te kunnen maken op regionaal schaalniveau voor de infrastructuur-keuzes richting 2030 voor Limburg.

Actielijn 2: Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap

KPI 6: uiterlijk in 2030 een CO₂-reductie van 15,5 Mton cumulatief over de levensduur van de LEF projecten.

KPI 7: een CO₂/N₂O reductie van 3,05 Mton door specifiek Chemelot uiterlijk in 2030.

KPI 8: een CO₂-reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA) richting 2030.

KPI 9: het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030.

KPI 10: het creëren van een kennis-, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samenwerken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor

KPI 19: wij realiseren een inhaalslag ten aanzien van de aanpassing van vergunningen met voorschriften voor wettelijk verplichte energiebesparing voor energierelevante vergunningplichtige bedrijven waarvoor wij bevoegd gezag zijn (146), en voeren toezicht en handhaving uit op de implementatie daarvan.

Actielijn 3: Limburgse warmte

KPI 12: Het realiseren van 60.000 aardgasvrije woningen of woonequivalenten in 2030 voor de gebouwde omgeving in Limburg.

KPI 13: in de periode 2021-2023 toewerken naar definitieve besluitvorming rondom de warmtenetten Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond en eventueel andere warmtenetten op basis van gedegen businesscases waar meerdere co-financiers bij betrokken zijn. Wij ondersteunen de groei van de Mijwater-techniek binnen Parkstad.

KPI 14: een actieve lobby om de randvoorwaarden voor geothermie verder te bevorderen, het invulling geven aan de kansen en randvoorwaarden waaronder biomassa toegepast kan worden en het verkennen van de potenties van aquathermie.

KPI 15: het actief inspelen op nieuwe wet- en regelgeving rondom de nieuwe Warmtewet en het verder versterken en uitbouwen van de kennis en expertise op het gebied van warmte en koude binnen Limburg.

Actielijn 4: Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt

KPI 2: Realiseren van 2,5 TWh duurzame opwek uiterlijk in 2030 voor grootschalige installaties (>15kWp) in Limburg

KPI 3: uiterlijk in 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige duurzame opwek (<15kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd.

KPI 11: door energiebesparing en kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving wordt er een CO₂-reductie van 25% in 2030 (t.o.v. 2015) in Limburg gerealiseerd.

KPI 16: het stimuleren van 50% eigenaarschap in de periode 2020-2030 bij het realiseren van energieprojecten in Limburg en gemeenten maximaal te stimuleren en te ondersteunen zodat zij zelf projecten kunnen opstarten met lokale participatie en lokaal profijt als basisbeginsel.

KPI 17: het ondersteunen van energiecoöperaties en initiatieven van onderop waarin inwoners uitgenodigd worden om een bijdrage te leveren aan de energietransitie.

KPI 18: het samen met de gemeenten realiseren van een naar tevredenheid werkende infrastructuur van publieke en onafhankelijke informatievoorziening en voorlichting voor Limburgers, instellingen en bedrijven en inzicht in de mogelijkheden van participatie in de energietransitie.

Actielijn 5: Provincie geeft het goede voorbeeld

KPI 20: wij stimuleren meervoudig en verantwoord ruimtegebruik en energieopwekking in Limburg via onze wettelijke taken (o.a. regionale stortplaatsen) en ruimtelijk instrumentarium (zoek- en uitsluitingsgebieden wind, zonneladder en verplichting zon-op-dak bij logistieke hallen en bedrijfsgebouwen).

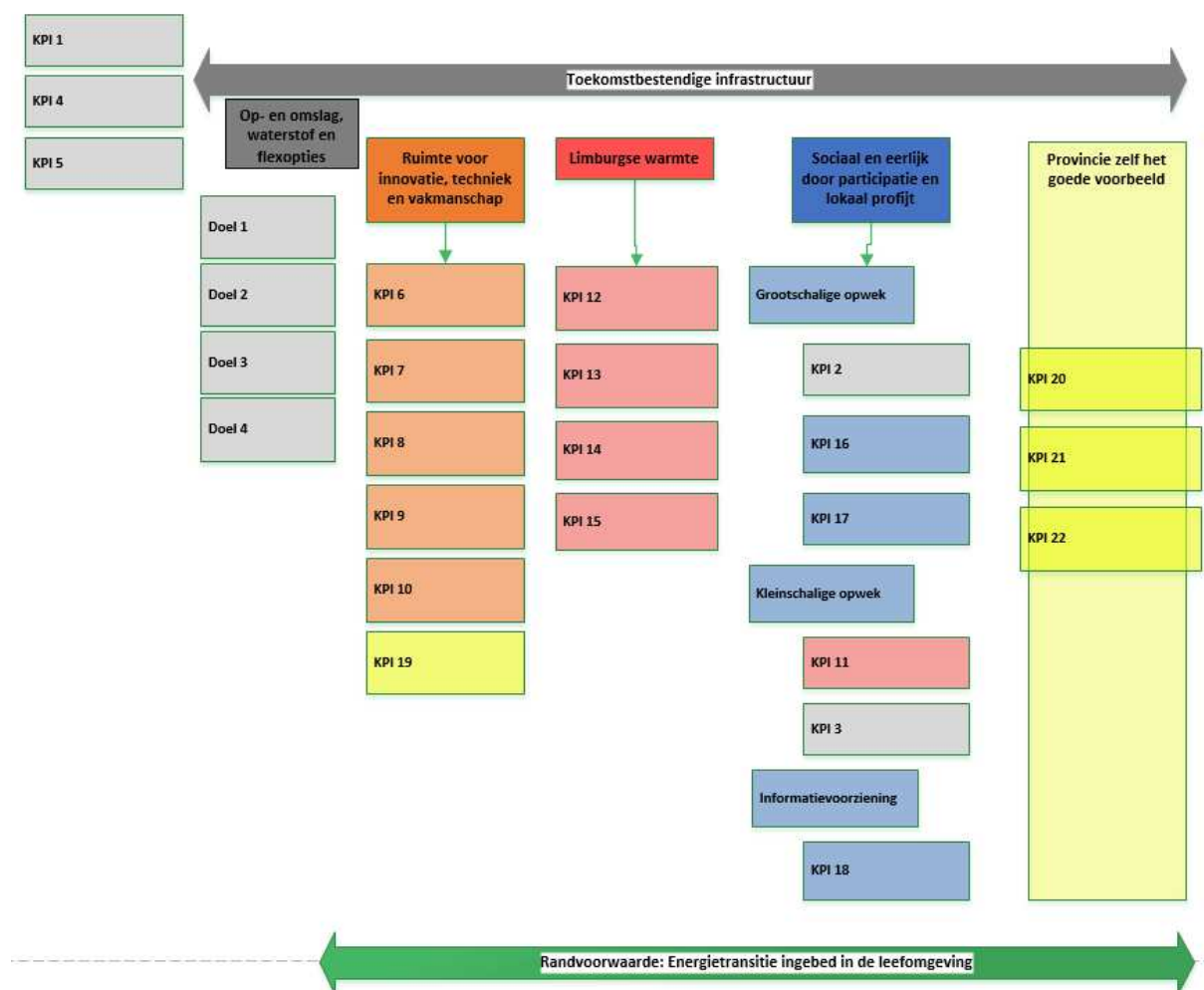
KPI 21: wij geven invulling aan de verduurzaming van de provinciale gebouwen en duurzame opwek op bijbehorende parkeerplaatsen evenals duurzame inkoop van producten en diensten.

KPI 22: Conform de OV-concessie is met Arriva afgesproken dat in 2026 alle busvervoer met zero emissie elektrisch rijdt.

Actielijn 6: Energietransitie ingebed in de leefomgeving

Dit is de randvoorwaardelijke actielijn. Hier zijn geen KPI's aan gekoppeld.

Visueel ziet deze onderverdeling er als volgt uit:

2.2. Monitoring

In het najaar van 2021 is het Dashboard uitvoering PES beschikbaar gekomen voor het volgen van de voortgang van de kwantitatieve KPI's uit de PES. Alle kwantitatieve KPI's van de PES 2.0 maakten deel uit van het Dashboard. Met het vaststellen van het nieuwe beleidskader 'Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu' door Provinciale Staten op 12 april j.l. is het Dashboard behorende bij de PES niet langer aan de orde. Het is om die reden ook niet langer te raadplegen op de provinciale website.

In het nieuwe kader is een doelenboom opgenomen, met deels nieuwe indicatoren. Bij het samenstellen van de doelenboom en de keuze voor de indicatoren is rekening gehouden met de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer (Voortgang Energietransitie Provincie Limburg, november 2023). De voortgang van doelrealisatie van dit nieuwe beleidskader zal worden vormgegeven in een nieuw te ontwikkelen dashboard binnen het dataportaal van de Provincie Limburg.

De monitoring wordt in de provinciale organisatie breed opgepakt voor alle onlangs vastgestelde nieuwe beleidskaders. Specifiek voor Energie geldt dat het werken aan een betere datavoorziening over de energietransitie door evolueert. Zo maken de gezamenlijke overheden o.a. in IPO-verband afspraken over een vaste kerndataset en het hanteren daarvan op alle schaalniveaus. Dat gebeurt ook door de dataleveranciers verenigd in VIVET (CBS, Kadaster, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en RWS) die samenwerken om de vraag van de overheden naar kwalitatief goede data te voorzien. Deze ontwikkelingen zal de projectgroep monitoring van de Provincie Limburg meenemen in de verdere operationalisering van de doelenboom van het nieuwe beleidskader.

Het Dashboard van de PES is dan weliswaar niet meer via internet raadpleegbaar, maar in voorliggende rapportage zijn wel de beschikbare data-updates van de PES-indicatoren zo recent mogelijk opgenomen. Daarbij moet de kanttekening worden gemaakt, dat we voor de dataleverantie deels afhankelijk zijn van derde partijen. In het bijzonder data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) waar voor bepaalde onderwerpen pas 9 maanden na een rapportagejaar (of nog later) data beschikbaar komt.

2.3. Voortgang actielijnen en KPI's

2.3.1. Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg

KPI 1	Toewerken naar een vrij regelbaar vermogen van tussen 1,3 – 1,6 GW voor de Limburgse elektriciteitsinfrastructuur uiterlijk in 2030 voor momenten van lage hernieuwbare productie
Toelichting	Zowel de PES als de Limburgse systeemstudie pleiten voor een garantie van het Rijk t.a.v. vrij regelbaar vermogen als noodzakelijke randvoorwaarde voor de Limburgse energietransitie. Uit de meest recente leveringszekerheidsrapportage van TenneT¹ blijkt dat Limburg het probleem van “dunkelflaute” niet zal oplossen door uitwisseling met buurlanden, immers zal er in de buurlanden op dezelfde tijden elektriciteitstekorten of -overschotten ontstaan. Leveringszekerheid is de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid. Het Rijk draagt via het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) de netbeheerder TenneT op om jaarlijks een rapportage leveringszekerheid op te stellen. De Provincie speelt hierin een “netwerkende/verbindende” rol.
Partners (niet limitatief)	Enexis, Gasunie, TenneT, RES-regio's/gemeenten, Chemelot, LEA-bedrijven, energiecoöperaties, Ministerie van EZK, Netbeheer Nederland, RWE
Provinciale rol	Netwerker/verbinder
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	- In 2023 is samen met de gemeente Maasgouw en RWE opdracht gegeven aan Posad Maxwan voor het onderzoek naar de toekomstperspectieven voor energieknoppunt Clauscentrale en omgeving. De Clauscentrale is van belang voor de leveringszekerheid van energie voor Limburg en Nederland; - TenneT heeft opdracht verleend aan RWE teneinde de beschikbaarheid van productie-eenheid Swentibold te garanderen ten behoeve van spanningshuishouding en het oplossen (danwel voorkomen) van transportbeperkingen in de Provincie Limburg. Onder de overeenkomst is de Swentibold productie-eenheid exclusief voor TenneT beschikbaar en in te zetten tussen 1 januari 2024 en 31 december 2025. Dit is positief voor de leveringszekerheid van elektriciteit in Limburg; - In 2023 heeft de ter inzagelegging projectdocument Voornemen en Participatie Delta Rhine Corridor (DRC) door ministerie van EZK plaatsgevonden. De voorziene buisleidingen in de DRC zijn randvoorwaardelijk om op termijn mogelijk de Clauscentrale in Maasbracht tot een CO2-neutrale elektriciteitscentrale om te bouwen. - In 2023 is het voorgenomen besluit bevoegd gezag verzwaring hoogspanningsverbinding Maasbracht – Graetheide genomen en heeft de sonderende raadpleging in de commissie Leefomgeving plaatsgevonden.
Liggen we op koers?	Ja, met de studie naar het toekomstperspectief voor de Clauscentrale en omgeving wordt gewerkt aan de grootste bron van regelbaar vermogen in Limburg.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Het belang van leveringszekerheid van energie wordt ook in het nieuwe beleidskader onderschreven (pagina 39). Als een van de concrete resultaten wordt de oplevering van de studie naar de

¹ TenneT analyseert jaarlijks de leveringszekerheid van elektriciteit in Nederland en kijkt of er op elk moment voldoende aanbod van elektriciteit is om aan de vraag te voldoen. Zie: [Rapport Monitoring Leveringszekerheid - TenneT](#)

	toekomstperspectieven voor het Claus gebied benoemd. Tevens benadrukken wij de strategische waarde van Maasbracht en Graetheide voor het landelijke en Limburgse energiesysteem. • Ook de grote energie-infrastructuur projecten (DRC, VAWOZ, 380kV) krijgen in het beleidskader de gewenste en benodigde aandacht, zoals benoemd op pagina 39 en 40. Deze projecten zijn van belang voor het robuust maken van ons energiesysteem. • In het nieuwe beleidskader is geen specifieke doelstelling opgenomen t.a.v. vrij regelbaar vermogen. Dit zal wel worden meegenomen in de aangekondigde energievisie.
--	--

KPI 4	Wij realiseren uiterlijk in 2030 13.000 laadpalen in Limburg om het verwachte aantal van 130.000 elektrische auto's te voorzien van een dekkende laadvoorziening
Toelichting	De Provincie neemt deel aan de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). Doel hiervan is adequate laadinfrastructuur te realiseren, zodanig dat dit geen beperking vormt voor de groei van elektrisch rijden. Eén van de belangrijkste doelen van de NAL is gemeenten te ondersteunen in het opstellen van plaatsingsbeleid voor laadinfrastructuur voor elektrisch rijden. Op basis van een landelijke inschatting van het aantal elektrische voertuigen in 2030 en het streven van ca. 1 laadpaal (met per laadpaal twee laadpunten) per 10 voertuigen is als richtgetal 13.000 (semi) publieke laadpalen in 2030 als doelstelling opgenomen.
Partners (niet limitatief)	De provincies Noord-Brabant en Limburg werken samen onder de noemer Regionale Agenda Laadinfrastructuur Zuid (RAL Zuid), ook wel Regio Zuid van de NAL. Daarnaast wordt samengewerkt met het Ministerie van IenW, Enexis, Enpuls en gemeenten. Voor de plaatsing van publieke laadinfra in Noord-Brabantse en Limburgse gemeenten is een contract met Vattenfall gesloten.
Provinciale rol	Ondersteuner, Financier, Partner, Subsidiënt.
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	Plaatsing van het 8.000ste openbare laadpunt voor elektrische auto's in Noord-Brabant en Limburg (voorjaar 2023). Hiermee hebben de provincies Noord-Brabant en Limburg in de afgelopen 3 jaar 8.000 laadpunten beschikbaar gemaakt. De doelstelling van de 2e aanbesteding is hiermee ruim binnen de gestelde termijn van 4 jaar gehaald. In totaal hebben de provincies nu 14.000 publieke laadpunten, waarvan ca. 3.800 in Limburg. Daarnaast wordt ook semipublieke laadpalen bij bedrijven en kantoren/winkelcentra geplaatst op private grond door marktpartijen. Het totaal aantal (semi)publieke laadpalen bedraagt 6443 (stand december 2023)
Liggen we op koers?	Ja. De meest recente prognose (E-laad- Outlook) gaat uit van ca 114.000 elektrische personenvoertuigen in Limburg in 2030 (ten opzichte van de 27.000 in 2023). Dit is dus iets minder dan de prognose van 130.000 uit 2019. Op dit moment loopt een volgende (3^e) aanbesteding. Hierbij wordt uitgegaan van het bijplaatsen van ca. 11.000 laadpalen (22.000 laadpunten) in de periode 2024-2028 in Noord-Brabant en Limburg. Omdat de uitrol hoofdzakelijk zal plaatsvinden op basis van de laaddruk op de bestaande palen, wordt alleen bijgeplaatst waar de laaddruk hoger is dan gewenst. Er is dus vooraf geen verdeling gemaakt over het aantal te plaatsen laadpalen tussen Noord-Brabant en Limburg. Plaatsing van aantallen is dus geen doel op zich. Plaatsing vindt plaats op basis van laadbehoefte gemeten via de laaddruk. Daarnaast zal ook het aantal semipublieke palen geplaatst op private grond door marktpartijen blijven groeien.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Voortzetting van de aanpak van de NAL vindt plaats onder het beleidskader een bereikbaar en toegankelijk Limburg (pag. 23/24). Doel van de NAL is dat laadinfrastructuur geen belemmering mag vormen voor de groei van elektrisch rijden.

KPI 5	Het inrichten van een passende overlegstructuur (governance) om samen met de betrokken partners de integrale afwegingen te kunnen maken op regionaal schaalniveau voor de infrastructuur-keuzes richting 2030 voor Limburg.
Toelichting	De Provincie heeft bij de Energie Systeemstudie een rol gespeeld in het bieden van inzichten, analyses en agendering van broodnodige veranderingen om de energietransitie in Limburg vorm te kunnen geven. Tegelijkertijd is de actuele situatie dat netbeheerders veel meer schaarste afkondigen dan voorzien. Op dit moment worden nieuwe elektriciteitskabels door de netbeheerders aangelegd op basis van het “first come, first serve” principe. Dat zorgt ervoor dat netbeheerders, volgens Europese wetgeving, genoodzaakt zijn om aanvragen in behandeling te nemen in volgorde van binnenkomst. De netbeheerder mag hierin geen voorrang geven, zelfs niet als dit bijvoorbeeld een ziekenhuis betreft. Het “first come, first serve” principe in combinatie met een enorme hoeveelheid aanvragen zorgt ervoor dat de netbeheerders momenteel overvraagd zijn of raken. Netbeheerders roepen daarom het Rijk en regionale overheden op om gezamenlijk te gaan prioriteren en programmeren. Op landelijk niveau wordt dit vormgegeven in het nationale programma Regionale Energie Infrastructuur Systeem (REIS). In Limburg werken wij sinds 2021 aan ons eigen programma “Limburgse Energie Infrastructuur Programmering”, welke vooruitloopt op het nationale programma REIS. Dit heet nu Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (PMIEK), in lijn met de nationale aanpak.
Partners (niet limitatief)	Gasunie, TenneT, Enexis, Ministeries van EZK, I&W en BZK, RES-regio's/gemeenten, LEA-bedrijven, Chemelot-partners, Havenbedrijf Rotterdam, Duitse partners (bedrijfsleven, overheden), CE Delft.
Provinciale rol	Ondersteuner, Netwerker, Procesmanager (Provinciale MIEK)
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	- In 2023 is samen met diverse stakeholders een onafhankelijke programma management organisatie (PMO) ingericht ten behoeve van de samenwerking tussen netbeheerders, overheden en private partijen t.a.v. het gericht(er) werken aan het versnellen van de opgaven rondom de energie-infrastructuur (waaronder netcongestie). Deze samenwerking richt zich op drie sporen: 1) Versnellen van de aanleg van energie infrastructuur; 2) Integraal programmeren (energievisie en pMIEK); 3) Efficiënter benutten van energie-infrastructuur en alternatieve oplossingen (o.a. energieopslag) - In 2023 is het eerste Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Klimaat (pMIEK) opgeleverd waarin prioritaire energie infrastructuur projecten voor Limburg worden benoemd. Om tot dit pMIEK te komen zijn integrale afwegingen gemaakt op regionaal schaalniveau voor de infrastructuur-keuzes richting 2030; - In 2023 is het Ruimtelijk Voorstel Limburg vastgesteld door GS. De ruimtelijke energie-infra opgaven zijn hierin beschreven.
Liggen we op koers?	Ja, er is een passende overlegstructuur ingericht met Gasunie, TenneT, Enexis, Chemelot, LEA, RES Noord-Midden Limburg, RES Zuid-Limburg, EZK en Provincie Limburg. Op bestuurlijk niveau komen deze partijen samen in het BO Energie en Verduurzaming Industrie (BO EVI).
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	In het beleidskader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu lichten wij op pagina 42 nader toe hoe wij de komende periode opnieuw invulling gaan geven aan het maken van integrale afwegingen t.a.v. infrastructuur keuzes en het hieruit volgende Provinciaal Meerjarenprogramma

	Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK). Onze inzet hierop is nog robuuster dan de vorige periode gezien de nut en noodzaak van een toekomstbestendige energie-infrastructuur en de actualiteit rondom netcongestie. Op pagina 41 van het nieuwe beleidskader is tevens toegelicht hoe de aansturing van de genoemde aanpak eruit ziet. Deze aanpak wordt aangestuurd door het Limburgse bestuurlijk overleg Energie en Verduurzaming Industrie (EVI), waaraan netbeheerders, medeoverheden en de industrie deelnemen onder leiding van een onafhankelijke programma management organisatie (PMO) bestaande uit een clusterregisseur en een programmamanager. • Het Ruimtelijk voorstel komt terug op pagina's 18, 29, 65, met een aanvullende rol t.a.v. energieplanologie (mede naar aanleiding van aanbevelingen ZRK-rapport).
--	--

De Limburgse Waterstofagenda 2.0

De Limburgse Waterstofagenda 2.0 maakte onderdeel uit van de Provinciale Energie Strategie. Tijdens de Vierde Voortgangsrapportage PES² is afrondend gerapporteerd over de Limburgse Waterstofagenda 2.0. De Limburgse Waterstofagenda 2.0 had namelijk een tweejarige looptijd. Waterstof maakt ook onderdeel uit van het van nieuwe beleidskader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu, met name als het gaat om het volgen van ontwikkelen, inspelen op Europese en landelijke kaders en subsidiemogelijkheden, en de infrastructuur die het transport van waterstof naar en binnen Limburg mogelijk gaat maken (Delta Rhine Corridor en landelijke waterstofinfrastructuur).

Voor nadere informatie zie 6.1.3 Energie-infrastructuur en 6.1.4 Grootschalige opwek van energie (kopje 'waterstof') van het nieuwe beleidskader.

De inzet van waterstof in mobiliteit wordt, daar waar relevant, opgepakt vanuit het beleidskader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg'.

2.3.1.1 Overige ambities

In de PES zijn de volgende aanvullende ambities opgenomen:

- **Gasinfrastructuur behouden:**
Gasunie heeft met het HyWay27-rapport³ reeds kunnen aantonen dat bestaande gasinfrastructuur ook kan worden ingezet voor het transport van pure waterstof, en heeft tevens het startsein van het Rijk gekregen dit in gang te zetten voor delen van de hoofdinfrastructuur⁴. Hiermee zou de industrie gebruik kunnen gaan maken van duurzame waterstof.
Chemelot zal in 2029 worden aangesloten op de landelijke waterstofinfrastructuur. Zie ook beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu' pagina 39 'landelijke waterstofinfrastructuur'.
- **Relevante buisleidingen infrastructuur realiseren:**
Met betrekking tot de Delta Rhine Corridor heeft in 2023 de ter inzagelegging projectdocument Voornemen en Participatie DRC door ministerie van EZK plaatsgevonden.

Voorgenoemde aanvullende ambities zijn in het nieuwe beleidskader '*Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu*' opgenomen onder 6.1.3. Energie-infrastructuur, vanaf pagina 38.

² Informerend stuk inzake 4e Voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES), brief GS van 7-3-2023 (GS DOC-00402299) (2).pdf

³ Zie: <https://www.hyway27.nl/actueel/hyway-27-realisatie-van-het-landelijk-waterstofnetwerk>

⁴ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/06/29/ontwikkeling-transportnet-voor-waterstof>

2.3.2. Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap

Aan deze actielijn wordt langs twee sporen invulling gegeven:

1. Innovatie en nieuwe technieken door het bedrijfsleven;
2. Limburg als praktijk- en leeromgeving voor innovatie en vakmanschap in de energietransitie.

Aan deze sporen zijn KPI's gekoppeld waarover hieronder per KPI de voortgang wordt toegelicht.

KPI 6	Uiterlijk in 2030 een CO ₂ -reductie van 15,5 Mton cumulatief over de levensduur van de LEF projecten.
Toelichting	Deze KPI is gericht op uiterlijk in 2030 realiseren van 15,5 Mton CO₂-reductie cumulatief over de levensduur van de LEF projecten. Hierbij worden CO₂ besparingen rekenkundig ingeboekt in jaar 1 van de LEF-lening. Met deze doelstelling wordt inzichtelijk gemaakt hoe LEF in de gehele periode tot 2030 zal presteren. Conform de rapportagestructuur van LEF zoals overeengekomen met de Europese Investeringsbank, wordt per project de volledige te bereiken CO₂ emissie reductie per project ingeboekt op het moment van “financial close” (sluiten van de financieringsovereenkomst). Provinciale Staten worden nader geïnformeerd inzake de voortgang van het Limburgs Energie Fonds conform de Regeling Grote Projecten (RGP) middels een Basis Rapportage (BR) en Voortgangsrapportages (VGR). In de VR PES wordt enkel ingegaan op de in de PES gestelde KPI's met betrekking tot het LEF. Onderhandelingen tussen LEF B.V. en potentiële kredietnemers zijn vertrouwelijk van aard, zowel voor wat betreft inhoud, financiële afspraken als planning. Bij financieringen door het LEF met een omvang van meer dan €2,5 mln. vindt besluitvorming omtrent de financiering plaats middels de AvA (GS) en worden Provinciale Staten (PS) conform amendement 17 (Kuntzelaers inzake ‘financieringsaanvragen Limburgs Energie Fonds’) geïnformeerd.
Partners (niet limitatief)	• Fondsbeheerder LEF (Finquiddity Vermogensbeheer B.V., handelsnaam Polestar Capital); • Adviescommissie LEF; • Bedrijven die lening aanvragen.
Provinciale rol	Financier (via LEF), enig aandeelhouder LEF.
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• Investeringsbesluit Mijnwater (G-22-047) • Investeringsbesluit PCDF (G-22-062)
Liggen we op koers?	De reductie van CO ₂ emissie ligt achter ten opzichte van het doel. De gerealiseerde impact per 31-12-23 voor KPI 6 bedraagt 2,2 Mton, waar de planning 3,4 Mton bedroeg. Het achterblijven op planning is een gevolg van veranderde behoefte vanuit de markt en een beperkt aantal nieuwe uitzettingen in de afgelopen periode. Met de huidige marktomstandigheden zal naar verwachting wel het aantal uitzettingen weer toenemen, maar blijft het onzeker of het gestelde doel gehaald kan worden.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Stimuleren innovatie en ondernemerschap in de energietransitie worden blijvend voortgezet (§ 6.1.2. blz 37).

KPI 7	Een CO₂/N₂O reductie van 3,05 Mton door specifiek Chemelot uiterlijk in 2030.
Toelichting	Deze KPI is gebaseerd op alle mogelijke maatregelen die Chemelot denkt te kunnen ontwikkelen c.q. implementeren leidend tot emissiereductie van CO₂ en N₂O (lachgas). Wij gaan hierbij uit van het referentiejaar 2015. Toen bedroeg de uitstoot door Chemelot 5,8 Mton CO₂-equivalenten (cf. RIVM Emissieregistratie). In het Regioplan Cluster Chemelot 2030 is opgenomen dat tot 2030 2,1 Mton CO₂/N₂O emissie gereduceerd kan worden in scope 1 (= directe CO₂-uitstoot, veroorzaakt door eigen bronnen binnen de organisatie). Het betreft dan de uitstoot door eigen gebouw-, vervoer- en productie gerelateerde activiteiten). Indien tijdig, vóór 2030 dus, de 380kV elektriciteitsleiding van Maasbracht naar Graetheide wordt doorgetrokken, is elektrificatie van naftakraker 4 mogelijk en kan ca. 0,7 Mton extra CO₂-reductie worden gerealiseerd. Verdere CO₂-emissiereductie kan worden gerealiseerd door afvoer van CO₂ per pijpleiding voor CCS (Carbon Capture and Storage) onder de Noordzee. Alleen zo is de ambitie van 3,05 Mton haalbaar. Wij nemen scope 2&3⁵ emissiereducties van Chemelot (totaal 2,22 Mton conform genoemd Regioplan) niet in de PES ambitie mee, omdat deze ook niet mogen worden meegenomen in de EU-ETS (European Emissions Trading System) en de nationale CO₂ heffingen. Deze laten we derhalve buiten beschouwing.
Partners (niet limitatief)	Chemelot-organisatie, Brightsite, bedrijven op industrial site Chemelot
Provinciale rol	Ondersteuner, netwerker/verbinder, (co)financier, bevoegd gezag
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	- In 2023 is bij 2 van de 4 Limburgse maatwerkbedrijven een Expression of Principles (EoP) opgesteld en ondertekend door het bedrijf (OCI en AnQore) het ministerie van EZK, I&W en de Provincie Limburg. De maatwerkaanpak vanuit het Rijk moet leiden tot een versnelde verduurzaming van de industrie. De EoP is de eerste stap naar juridisch bindende maatwerkafspraken ten aanzien van extra CO₂ reductie en brede verduurzamingskansen zoals stikstofreductie en circulariteit; - Een uitgebreid overzicht van de provinciale inzet gericht op de verduurzaming van Chemelot is te vinden via med. pfh. van 9 mei 2023 (GS DOC-00467712)⁶.
Liggen we op koers?	Ten opzichte van 1990 namen de broeikasgasemissies op Chemelot met 45% af. Dit terwijl de productie en de uitstoot toenamen tot ver in het eerste decennium van deze eeuw. Sinds 2000 zijn de broeikasgasemissies met meer dan 50% afgenomen, tot 3,98 megaton in 2023;

⁵ Scope 2 omvat de indirecte uitstoot van CO₂ door opwekking van zelf gekochte en verbruikte elektriciteit of warmte. Scope 3 omvat de indirecte uitstoot van CO₂ veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van een andere organisatie waarop de eigen organisatie ook geen directe invloed op kan uitoefenen. Bijvoorbeeld de uitstoot veroorzaakt door de productie of winning van ingekochte grondstoffen of materialen en uitbestede werkzaamheden zoals goederenvervoer. Ook de indirecte uitstoot als gevolg van zakelijk verkeer met privévoertuigen en zakelijk vliegverkeer hoort bij scope 3.

⁶ [Document Limburg - Mededeling portefeuillehouder inzake motie 2939 Energiecrisis Chemelot, brief gedeputeerde Satijn van 9-5-2023 \(GS DOC-00467712\).pdf](#) - iBabs Publiekspitaal ([bestuurlijkeinformatie.nl](#))

	• Ten opzichte van het jaar 2015 (5,8 Mton) heeft een reductie plaatsgevonden van 1,82 Mton CO₂-equivalenten. • Deze reductie is onder meer bereikt door het uitvoeren van diverse energiebesparingsprojecten en een substantiële reductie van lachgasemissies; • Via o.a. de maatwerkafspraken wordt ingezet op verdere reductie van broeikasgassen richting 2030. Daarvoor is het afhankelijk van tijdige energie- en grondstoffen-infrastructuur, voldoende hernieuwbare elektriciteit en groene waterstof.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Pagina 35: In gezamenlijkheid met het Kader Werken aan een toekomstbestendige economie stimuleren wij een klimaatneutrale en circulaire toekomst voor Chemelot en de verspreid liggende Cluster 6 industrie. Het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie (NPVI) biedt een uitgelezen kans de noodzakelijke randvoorwaarden te realiseren voor het behoud van groene industriebanen en productie in Limburg. Daarbinnen spelen de maatwerkafspraken een cruciale rol. • De Provincie participeert in de eerste maatwerkafspraken die onder regie van EZK met de Chemelot-bedrijven worden gemaakt; • Door provinciale betrokkenheid kunnen wij het totale Chemelot-site belang alsook het Limburgs belang uitdragen en inbrengen. We behouden en positioneren Limburg als vestigingsplaats voor de duurzame (basis)industrie. • Middels een Rijksbijdrage organiseren wij een versterking van de uitvoeringscapaciteit van de RUD-ZL voor uitvoering van de maatwerkafspraken, inclusief de vorming van een landelijke expertpool vergunningverlening maatwerkafspraken.

KPI 8	Een CO ₂ -reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA) richting 2030.
Toelichting	CO ₂ -reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA deelnemers, exclusief Chemelot) richting 2030 t.o.v. 2015. Deze KPI is gebaseerd op de reductie van 0,4 Mton die volgens de industrietafel van het Klimaatakkoord door het bedrijfsleven in Limburg gerealiseerd kan worden. In Voortgangsbericht LEA (feb. 2019) is opgenomen dat reductiepotentie LEA (excl. Chemelot en excl. KNB-bedrijven ⁷) in 2030 ca. 0,38 Mton bedraagt. In Projectenportfolio LEA (dec. 2020) en in Regioplan Chemelot staat dat CO ₂ -reductie LEA (excl. Chemelot en incl. de KNB-bedrijven) in 2030 max. 0,4 Mton bedraagt. We gaan hierbij uit van 2015 als referentiejaar.
Partners (niet limitatief)	LEA procesmanager, RVO, LEA-bedrijven, Enexis, Gasunie. De LEA-partners zijn: Canon, E-Max, Mosa, O-I Manufacturing, Rockwool, Sappi, Sibelco, Smurfit Kappa Roermond Papier, Trespa, VDL Nedcar, Wepa, Koninklijke Nederlandse Bouwkeramiek (namens 12 bouwkeramische bedrijven in Limburg). Ook Chemelot is deelnemer van LEA, maar in deze PES is voor Chemelot een eigen KPI 7 opgenomen.
Provinciale rol	Ondersteuner, netwerker/verbinder, procesmanager, (co)financier
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• In 2023 is onder regie en financiering van de Provincie Limburg de Cluster Energie Strategie (CES) voor de Limburgse cluster 6 bedrijven opgeleverd; • Via de Cluster Energie Strategieën zijn de belangen van LEA-bedrijven ingebracht en daarmee ook concrete projecten (w.o. 380kV-hoogspanningsstation Graetheide) aangedragen die ook voor elektrificatie Zuid-Limburgse industrie van groot belang is; • In 2023 is via LEA actief ingezet in op ondersteuning van de bedrijven rondom flex en het bieden van overzicht in de landelijke subsidiemogelijkheden voor de verduurzaming van de industrie; • 4x per jaar worden LEA-sessie gehouden, veelal op locatie bij de bedrijven inclusief een rondleiding door de fabriek; • In 2023 is via LEA intensief contact geweest over de aanpak in de SMR-alliantie.
Liggen we op koers?	• In referentiejaar 2015 bedroeg de gezamenlijke CO₂-uitstoot van de LEA-bedrijven (excl. Chemelot zie KPI 7) 0,821 Mton. • In 2023 bedroeg de gezamenlijke CO₂-uitstoot van de LEA-bedrijven (excl. Chemelot) 0,577 Mton. Hiermee is de reductie in 2023 t.o.v. het referentiejaar 0,244 Mton. • Dit is deels te verklaren door energiebesparingsmaatregelen en elektrificatie van processen. Deels is dit te verklaren door het gevolg van lagere productie door hoge energieprijzen en verminderde vraag naar bepaalde producten; • Diverse LEA-bedrijven hebben investeringsbeslissingen genomen om hun CO₂-uitstoot de komende jaren drastisch te verlagen. Als voorbeeld: ◦ Rockwool Roermond heeft het besluit genomen om twee productielijnen te elektrificeren, waarmee de CO₂-uitstoot van de fabriek met meer dan 50% wordt gereduceerd;

⁷ * KNB: bouwkeramische bedrijven.

	○ Sappi Maastricht heeft na de plaatsing van de eerste e-boiler in 2022 ook goedkeuring gegeven voor een tweede e-boiler, waarmee de CO2-uitstoot met 30% wordt gereduceerd; • Belangrijke voorwaarde voor bedrijven om intern hun maatregelen te kunnen realiseren is de tijdige beschikbaarheid van energie-infrastructuur, voldoende duurzame energie en het tijdig verkrijgen van vergunningen.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Pagina 36: • Wij werken nauw samen met de Limburgse energie-intensieve bedrijven bij het verder verduurzamen van de industrie. Wij continueren het samenwerkingsverband Limburgs Energie Akkoord (LEA) en faciliteren de tweejaarlijkse uitvoering van het opstellen van een Cluster Energie Strategie (CES) voor de Limburgse Cluster 6 bedrijven; • Het kader Werken aan een toekomstbestendige economie geeft invulling aan een gezamenlijk actieplan voor de toekomst van de maakindustrie in Limburg (2040). De thema's verduurzaming, energie en milieukwaliteit maken ook onderdeel uit hiervan. Hierbij sluiten wij aan bij het Landelijk actieplan verduurzaming Cluster 6-bedrijven welke in het vierde kwartaal van 2023 van start is gegaan;

KPI 9	Het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030.
Toelichting	Het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030 t.o.v. 1-1-2020. Deze KPI is gebaseerd op de extrapolatie van het werkgelegenheidseffect dat met de verwachte investeringen van het Limburgs Energiefonds (LEF) kan worden bereikt op basis van de kengetallen de afgelopen periode 2013-2019. Zie ook Statenvoorstel Fondsvergroting Limburgs Energiefonds van 11 juni 2020, p.24. Daar is de periode 2020-2033 geëxtrapoleerd naar 12.459 FTE jaren voor 2033, in deze KPI is dat verrekend naar 10.000 FTE jaren in 2030. Provinciale Staten worden nader geïnformeerd inzake de voortgang van het Limburgs Energie Fonds conform de Regeling Grote Projecten (RGP) middels een Basis Rapportage (BR) en Voortgangsrapportages (VGR). In de VGR PES wordt enkel ingegaan op de in de PES gestelde KPI's met betrekking tot het LEF.
Partners (niet limitatief)	Fondsbeheerder LEF (Finquiddity Vermogensbeheer, handelsnaam Polestar Capital), Adviescommissie LEF, bedrijven die lening aanvragen.
Provinciale rol	Financier (via LEF), partner (aandeelhouder LEF)
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• Investeringsbesluit Mijnwater (G-22-047) • Investeringsbesluit PCDF (G-22-062) •
Liggen we op koers?	Met een werkgelegenheidsimpuls per 31-12-2023 van 3.072 FTE-jaren ligt KPI 9 voor op planning (2.316 FTE-jaren).
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Stimuleren innovatie en ondernemerschap in de energietransitie worden blijvend voortgezet (§ 6.1.2. blz 37).

KPI 10	Het creëren van een kennis, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samenwerken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor toepassing in Limburg.
Toelichting	Creëren van een kennis-, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samen werken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor toepassing in Limburg.
Partners (niet limitatief)	Centrum Innovatief Vakmanschap: • Installatietechniek (CIV-IL) met Gilde Opleidingen en iW-opleidingen • Gebouwde Omgeving (CIV-GOL) met Fontys, Zuyd, Gilde, Vista, Bouwend Nederland en BouwMensen. In de procesindustrie is er CHILL-CoP waar Zuyd en Vista actief hun opleidingen ontwikkelen met het bedrijfsleven. LWV, MKB Limburg, Platform Ketensamenwerking, Techniek NL, LIOF, BMC, Brightsite
Provinciale rol	Facilitator, stimulator, financier
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• In 2023 is cofinanciering verstrekt aan het project “Energie(k) Onderwijs” van onder andere de Zuyd Hogeschool welke jongeren en volwassenen gaat werven, opleiden, omscholen en bijscholen voor beroepen om de energietransitie mogelijk te maken (Interreg Vlaanderen-Nederland cofinanciering); In 2023 is cofinanciering verstrekt aan het project “met gemak een pv-geïntegreerd dak” van Solarge welke de productie van dakdelen met geïntegreerde zonnepanelen mogelijk maakt (OPZuid cofinanciering); • In 2023 is cofinanciering verstrekt aan het project “Limburgs MKB natuurlijk gasloos, eerste Nederlandse demonstratie STEAMPumps” welke de inzet van stoomwarmtepompen bij Gulpener BV en Kervo BV mogelijk maakt.
Liggen we op koers?	Het creëren van een kennis, leer- en toepassingsomgeving rondom de energietransitie behoeft voortdurende aandacht.
Koppeling Beleidskader ‘Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu’	• Het integraal arbeidsmarktbeleid is opgenomen in het kader Werken aan een toekomstbestendige economie. • In het kader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu pagina 41: Samen met de netbeheerders verkennen wij, mede vanuit het kader Werken aan een toekomstbestendige economie, op welke wijze wij aanvullend op de eigen verantwoordelijkheden van TenneT en Enexis versterkte invulling kunnen geven aan de arbeidsmarktbehoefte en om- of bijscholingsprogramma’s om de energietransitie te versnellen. Wij zullen de kennis die reeds beschikbaar is bij de Human Capital Agenda van de Topsector Energie benutten;

KPI 19	Wij realiseren een inhaalslag ten aanzien van de aanpassing van vergunningen met voorschriften voor wettelijk verplichte energiebesparing voor energierelevante vergunningplichtige bedrijven waarvoor wij bevoegd gezag zijn (146), en voeren toezicht en handhaving uit op de implementatie daarvan.
Toelichting	In Limburg zijn ca. 110.000 bedrijven actief (cf. Bedrijvenmonitor), waarvan 99% tot het MKB behoren. Alle deze bedrijven samen (industrie, energie, afval, water, landbouw en de commerciële dienstverlening) hadden in 2019 een aandeel van ca. 56% van het totale energiegebruik in Limburg en 59% van de totale CO₂-uitstoot. Energiebesparing en reductie van CO₂-uitstoot door deze doelgroep zijn belangrijk om de doelen in het Klimaatakkoord te realiseren. Al in 1993 is in de Wet Milieubeheer d.m.v. de zgn. ‘verruimde reikwijdte’ vastgelegd dat het bedrijfsleven een actieve maatschappelijke plicht heeft om hun energiegebruik te verminderen om zo bij te dragen aan de energietransitie. Op 1 januari 2008 is deze energiebesparingsverplichting gedefinieerd als de plicht voor bedrijven en organisaties die per jaar ≥ 25.000 m³ aardgas of ≥ 50.000 kWh elektriciteit gebruiken om alle energiebesparingsmaatregelen te nemen die zich binnen 5 jaar terugverdienen. Uitgezonderd zijn bedrijven die deelnemen aan specifieke convenanten (o.a. ETS-deelnemers) De Provincie Limburg is bevoegd gezag voor ca. 150 grote Limburgse bedrijven en draagt hierbij zorg voor adequate vergunningen, ook m.b.t. de wettelijke energiebesparingsplicht. In de PES is aangegeven dat voor de vergunningplichtige energierelevante bedrijven via het VTH-instrumentarium (wettelijk spoor, uit te voeren door RUDZL) een inhaalslag energiebesparing gerealiseerd gaat worden.
Partners (niet limitatief)	RUD-ZL, RUD-LN, gemeenten, vergunningplichtige energierelevante bedrijven.
Provinciale rol	Bevoegd gezag, opdrachtgever aan RUDZL.
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	In 2023 is de opdracht aan de RUD-ZL inzake inhaalslag energiebesparingsplicht uitgevoerd en afgerond.
Liggen we op koers?	In het kader van de energiebesparingsplicht zijn in 2022-2023 alle provinciale bedrijven bezocht door de omgevingsdienst RUD-ZL. Bedrijven hebben energiebesparingsonderzoeken en rapportages aangeleverd die worden beoordeeld door de RUD-ZL.
Koppeling Beleidskader ‘Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu’	Energiebesparingsplicht pagina 34: - Na de inhaalslag energiebesparingsplicht blijft vanaf 2024 structureel jaarlijks toezicht op de uitvoering door RUD-ZL nodig. Wij verankeren de benodigde capaciteit en budget met daarbij de structurele financiering in de Provinciale begroting; - De energiebesparingsplicht en informatieplicht geldt sinds juli 2023 ook rechtstreeks voor vergunning-plichtige milieubelastende activiteiten en bedrijven die deelnemen aan het Europese systeem voor emissiehandel (ETS) en glastuinbouw. Middels de meerjarige specifieke uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparing (SPUK THE) vanuit het Rijk is de uitvoeringscapaciteit RUD-ZL voor deze uitbreiding van de energiebesparingsplicht geïntensiveerd; - Bedrijven moeten wettelijk eenmaal per 4 jaar een energiebesparing onderzoeksrapport opstellen. Als bedrijven geen onderzoeksrapport

	opstellen of de maatregelen niet tijdig nemen, zetten we via toezicht en handhaving de bedrijven er toe aan alsnog actie te ondernemen.
--	---

2.3.2.1 Overige ambities

In de PES zijn de volgende drie aanvullende ambities opgenomen (waarvan 1 en 3 gelinkt zijn aan toezegging 8867):

1. Innovaties rondom energie.

Deze zijn opgenomen onder Actielijn 1 (opslag en omslag, flexopties etc.)

2. Ontzorgingspakketten ontwikkelen voor het Limburgse bedrijfsleven en verduurzaming bedrijventerreinen.

Naast het wettelijke spoor (zie KPI 19) is ook een stimulerend spoor opportuun voor energietransitie door MKB-bedrijven en bedrijventerreinen. Hiertoe ondersteunen we vanuit PES 'marktinitiatieven' die MKB-bedrijven stimuleren en ondersteunen bij energiebesparing en CO₂-reductie (dit kan door meer maatregelen zoals zonPV op daken en onderlinge warmte-uitwisseling) aan de slag te gaan. In mededeling portefeuillehouder van 7 februari 2023 (motie 2914 'een duurzame toekomst voor ons Limburgs MKB') beschrijven wij onze aanpak gericht op energiebesparing en het verlagen van fossiel energiegebruik door MKB bedrijven.

Ondersteunen 'Charter Energietransitie MKB Limburg'

Wij ondersteunen sinds medio 2021 het project 'Charter Energietransitie MKB' van de Stichting Groene Economie Limburg met een financiële bijdrage van €243.000. Via dit project worden MKB-bedrijven gestimuleerd en gefaciliteerd in het treffen van energiemaatregelen. Samen met regionale overheden en andere partners worden zo voor het MKB activiteiten ontwikkeld en aangeboden die gericht zijn langs vier programmalijnen: (1) bewustwording en informatie, (2) kennisvermeerdering, (3) bedrijfsanalyse en onafhankelijk advies over implementatie van energiemaatregelen en (4) pilots verduurzaming bedrijventerreinen. Hiertoe worden o.a. workshops georganiseerd en energieadviseurs beschikbaar gesteld om bedrijven zoveel mogelijk te ontzorgen op het gebied van energiebesparing. Netwerkvorming en communicatie zijn belangrijke elementen in dit project. De focus ligt op zowel individuele MKB'ers als op bedrijventerreinen.

Ondersteuning via het Limburgs Energie Fonds (LEF) en LIOF

Verduurzamen van het MKB is een van de primaire doelstellingen van het LEF. Het LEF richt zich op initiatiefnemers die projecten wensen te realiseren en exploiteren voor of in de Limburg en die CO₂-reductie of besparing tot gevolg hebben. De fondsbeheerder werkt reeds dagelijks aan het uitbreiden van nieuwe leads en het uitbreiden van het portfolio. Dit doet het LEF met ruime cofinanciering vanuit de Europese Investeringsbank, waarmee financiële mogelijkheden vanuit Europa worden benut.

Via het LIOF worden Limburgse MKB'ers en innovatieve ondernemers ondersteunt met advies, netwerk en financiering o.a. op het gebied van de energietransitie.

Vooruitblik:

Gezien hun economische en maatschappelijke functie spelen bedrijventerreinen een belangrijke rol in de verduurzamingsopgave van Limburg (met name op het gebied van de energietransitie, mobiliteit, circulaire economie, klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel). Zo bieden bedrijventerreinen mogelijkheden om energie op te wekken en lokaal of met de omgeving uit te wisselen, bijvoorbeeld middels het vormen van een 'local energy hub'. Wij erkennen de noodzaak om het Limburgs MKB en bedrijventerreinen te ondersteunen bij het implementeren van de transitie-opgaven. In onze aanpak ten aanzien van verduurzaming van bedrijventerreinen werken wij uiteraard samen met het kader Werken aan een toekomstbestendige economie, omdat de opgave op de bedrijventerreinen meer behelst dan alleen de energietransitie.

- Wij geven via de SPUK-regeling verduurzaming bedrijfsmatig vastgoed invulling aan een ondersteuningsprogramma verduurzaming bedrijventerreinen. Dit programma, met een looptijd tot en met eerste kwartaal 2027, pakken wij samen op met het landelijk Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen, Limburgse gemeenten, RES-regio's en betrokken partners zoals het LIOF en LWV. Wij ontwikkelen eveneens een ontzorgingsprogramma MKB;
- Wij sluiten aan bij het in oprichting zijnde stimuleringsprogramma local energy hubs, waar de Provincie Limburg vanaf Q3 2024 een regisserende rol in krijgt. Dit houdt in dat wij samen met Limburgse betrokken partijen een uitvoeringsagenda local energy hubs oprichten voor de looptijd 2024-2030. Dit programma wordt gefinancierd met Rijksmiddelen;
- Wij onderzoeken op welke manier wij de verduurzaming van het MKB verder kunnen stimuleren (conform motie 2995 Jetten c.s. inzake Stimuleringsregeling verduurzaming MKB).

3. Onderzoeken van ontwikkelingen voor kernenergie en mogelijkheden voor toepassing in Limburg.⁸

In de zomer van 2022 is een eerste antwoord gegeven op de vraag *welke rol voor kernenergie (en meer in het bijzonder kleine modulaire reactoren (SMRs)) mogelijk is weggelegd in de Limburgse energiemix?* aan de hand van een oriënterend onderzoek⁹. Het onderzoeksconsortium dat deze vraag onderzocht concludeerde dat de energiebehoefte in Provincie Limburg vanaf 2030-2035 technisch gezien deels zouden kunnen worden beantwoord door 2 opties van SMRs:

Optie 1: SMRs (200 – 300 MWe) welke meestal oppervlaktewater voor koeling nodig hebben (langs de Maas), dat het aantal mogelijke locaties voor Provincie Limburg daarmee beperkt.

Optie 2: Mini-SMRs (20 – 50 MWe) welke minder noodzaak voor oppervlaktewater koeling hebben dankzij de mogelijkheid van actieve luchtkoeling. Dit maakt ruimere locatiekeuzes mogelijk die tevens dicht bij eindgebruikers kunnen worden geïntegreerd.

Deze SMRs bieden flexibel verschillende combinaties van zowel regelbare elektriciteit als warmte aan. Uit het oriënterend onderzoek blijkt dus dat SMRs en mini-SMR's technisch haalbaar zijn, maar zijn ze ook haalbaar in financiële zin? En wegen de kosten op tegen de opbrengsten? Welke publieke en/of private partijen zouden een mogelijke business case kunnen dragen? Daar is nader onderzoek voor nodig via een fase 0-onderzoek. Ook aspecten als de maatschappelijke aanvaarding, rol van de regionale industrie en (on)mogelijkheden van SMR's om structurele congestie op te lossen verdienen nadere uitwerking in het fase 0-onderzoek.

Met het afgeronde oriënterend onderzoek is een goede basis gelegd voor de start van het bovengenoemde fase 0-onderzoek. Voor dit fase 0-onderzoek is allereerst krachtenbundeling vereist. Met het bij elkaar brengen van alliantiepartners heeft de Provincie het voortouw genomen om deze krachtenbundeling tot stand te brengen. De alliantie is in maart 2023 gestart en functioneert als een platform gericht op kennisdeling, onderzoek naar draagvlak met stakeholders en het in kaart brengen van locatiefactoren. Hierbij heeft het als doel om SMR-ontwikkelingen in een vroeg stadium te duiden en daarmee (on)mogelijkheden voor Limburg te ontdekken. De

⁸ Gelinkt aan motie 2625 2e Gewijzigd Bastiaans cs inzake Onderzoek naar kernenergie in Limburg en 2e Gewijzigde Motie vreemd 2947 Bastiaans c.s. inzake Tot de (kleine) kern komen.

⁹ Zie: [Informerend stuk inzake resultaten oriënterend onderzoek naar kernenergie in Limburg, 23 augustus 2022](#)

alliantie bestaat naast Provincie Limburg uit kennisinstellingen, SMR-fabrikanten, energiebedrijven, industriële afnemers en financiers.

Vooruitblik: Aanhaken bij landelijke Programma-aanpak

Het geleverde voorwerk van de Limburgse alliantie vormt de basis voor een toekomstige zorgvuldige afweging van mogelijke geschikte locaties. Provincie Limburg heeft voor deze afweging twee sturingsinstrumenten voor ogen:

1. Landelijke (milieu- en veiligheid technische) locatiefactoren
2. Aanvullende regionale en ruimtelijke locatievoorwaarden die provincies, gemeenten en inwoners willen verbinden aan ontwikkeling van concrete SMR-initiatieven.

De uitwerking en mogelijke totstandkoming van deze sturingsinstrumenten dient voor duidelijkheid te zorgen wat van private initiatiefnemers verwacht wordt, zodat de meest geschikte en wenselijke locaties in beeld komen. De mededeling portefeuillehouder van 19 maart 2024¹⁰ (motie 2947 “Tot de (kleine) kern komen”) gaat hier dieper op in.

Door in dit vroege stadium feitelijke informatie over SMR's te delen met Limburgse stakeholders binnen én buiten de alliantie heeft Provincie Limburg willen bijdragen aan een gefundeerd maatschappelijk debat over nut, noodzaak en wenselijkheid van SMR's. Hiermee is een onderzoeksperiode afgesloten van ruim twee jaren. Deze periode begon met een technisch haalbaarheidsonderzoek, via politiek-maatschappelijk verkenningen met de SMR-alliantie partners en stakeholders, naar voortvarend aan de slag gaan met de landelijke SMR-programma-aanpak die het ministerie van EZK vanaf het 2de kwartaal 2024 gaat inzetten. De Limburgse voortvarendheid zit vooral in de actieve deelname aan simulaties welke een belangrijk onderdeel vormen van de programma-aanpak. Deze simulaties van (delen van) het proces rondom SMR's moeten efficiënt knelpunten, kansen en risico's inzichtelijk maken.

¹⁰ Strikt genomen is dit na peildatum van deze rapportage, maar vanwege relevantie in het kader van de motie hier toch benoemd.

2.3.3. Limburgse Warmte

Nederland moet op weg naar 2050 een transitie doorlopen naar een duurzame energievoorziening. Op dit moment bestaat ongeveer een derde van het huishoudelijk energieverbruik in Nederland uit “warmtevraag”: energie om onze gebouwen te verwarmen en warm tapwater te maken (ca. 40% is vervoer en 25% elektriciteit). Deze warmte wordt nu vooral geleverd door het verbranden van aardgas. Deze actielijn is erop gericht stappen te zetten naar duurzame warmtelevering, door realisatie van warmtenetten, maar in samenspel met actielijn 4 ook door besparing en elektrische oplossingen.

KPI 12	Het realiseren van 60.000 aardgasvrije woningen of woonequivalenten in 2030 voor de gebouwde omgeving in Limburg.
Toelichting	De doelstelling van 60.000 aardgasvrije woningen komt voort uit de ambities uit het Klimaatakkoord. Gemeenten staan primair aan de lat om dit te realiseren. Hiervoor maken zij plannen in hun Transitievisie Warmte (TVW), die afgestemd zijn met de netbeheerders en woningcorporaties. Zonder de projecten Mijnwater en Het Groene Net (HGN) is de doelstelling van 60.000 aardgasloze woningen praktisch gezien onhaalbaar. Deze twee warmtenetten hebben de grootste potentie om uit te groeien tot een grootschalig warmtenet. Het zwaartepunt van deze KPI zal hierdoor meer op Zuid-Limburg liggen. Echter, ook in Noord- en Midden-Limburg worden projecten gerealiseerd en zullen gemeenten plannen moeten maken om het aardgas in de gebouwde omgeving uit te faseren.
Partners (niet limitatief)	RES regio's, gemeenten, Enexis, woningcorporaties, Rijk Projectconsortia: Mijnwater, HGN
Provinciale rol	Ondersteuner, partner, netwerker/verbinder
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	- In januari 2023 is het samenwerkingsverband Warmtenet Zuid-Limburg gestart met de eerste fase. Deze eerste verkenning was succesvol en in oktober 2023 is de tweede fase gestart, waarbij ook Enpuls (dochter van Enexis) is aangesloten. - Op 10 februari 2023 is door Provinciale Staten ingestemd met het Statenvoorstel inzake Mijnwater, waarvoor de Provincie 40 miljoen beschikbaar heeft gesteld aan het LEF (als aandeelhouder van Mijnwater Energy BV) - De subsidieregeling Warmtenetten is op 31 juli afgelopen. Helaas zijn hier geen subsidies uit verstrekt. Eén aanvraag is nog niet afgehandeld, omdat de Provincie nog aanvullende informatie heeft opgevraagd
Liggen we op koers?	Het is nog steeds onduidelijk wanneer de nieuwe Wet collectieve warmte (Wcw) in werking zal treden. Deze onzekerheid speelt warmteprojecten parten. Mede daardoor zal de doelstelling voor 2030 waarschijnlijk niet gehaald worden. Behandeling van de Wcw in de Tweede en Eerste Kamer staat gepland voor Q3 2024.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	In het nieuwe beleidskader blijven we inzetten op warmtenetten als onderdeel van de energiemix. De provincie zet zich in voor twee grote projecten, nl. Mijnwater en Warmtenet Zuid-Limburg. Verduurzaming door middel van warmtenetten is beschreven op pagina 33

KPI 13	In de periode 2021-2023 toewerken naar definitieve besluitvorming rondom de warmtenetten Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond en eventueel andere warmtenetten op basis van gedegen businesscases waar meerdere co-financiers bij betrokken zijn. Wij ondersteunen de door groei van de Mijnwater-techniek binnen Parkstad.
Toelichting	KPI 13 heeft zowel betrekking op de genoemde concrete projecten, als op de rol die de Provincie wil en kan nemen in deze warmteprojecten met het oog op de toekomst. Als Provincie zijn wij op dit peilmoment betrokken bij Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond, de toegekende Proeftuin in Venlo en Peel en Maas alsook het Mijnwaterproject. De provinciale rol in het Mijnwater-project is duidelijk. Voor de overige warmtenetten, is de provinciale rol (i.c. de mate van actieve betrokkenheid/partnerschap) nog in overweging bij het nieuwe college. De nieuwe rol wordt mede bepaald door de nieuwe wetgeving i.r.t. warmtenetten (de Wet Collectieve Warmtevoorziening) die echter nog niet definitief is. E.e.a. moet ook verhelderen wat de wettelijke rol van de Provincie (en andere partijen) zal worden in de toekomst.
Partners (niet limitatief)	Projectpartners van Mijnwater, HGN en SER en evt. andere warmtenetten, Rijk
Provinciale rol	Faciliteren, ondersteunen, mogelijk financieren/subsidiëren, aandeelhouder LEF
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	- Voor wat betreft Mijnwater en Warmtenet Zuid-Limburg is de behaalde besluitvorming reeds genoemd onder KPI 12. - De samenwerking Slim Energienet Roermond is in Q3 2023 gestopt o.a. vanwege de toekomstige wijzigingen in de wettelijke situatie.
Liggen we op koers?	Definitieve besluitvorming is in 2023 nog niet behaald. Zoals aangegeven bij KPI 12 is de wettelijke situatie nog onzeker. Voor Warmtenet Zuid-Limburg zal in 2025 een definitief besluit vallen over het warmtebedrijf en investering in een eerste realisatie. Voor Mijnwater is een investeringsbesluit genomen, maar is de ontvlechting van LEF de eerstvolgende benodigde besluitvorming.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	In het nieuwe beleidskader blijven we inzetten op warmtenetten als onderdeel van de energiemix. De provincie zet zich in voor twee grote projecten, nl. Mijnwater en Warmtenet Zuid-Limburg. Verduurzaming door middel van warmtenetten is beschreven op pagina 33. De investering in Mijnwater via LEF en de toekomstige ontvlechting van Mijnwater uit LEF is beschreven op pagina 38

KPI 14	Een actieve lobby om de randvoorwaarden voor geothermie verder te bevorderen, het invulling geven aan de kansen en randvoorwaarden waaronder biomassa toegepast kan worden en het verkennen van de potenties van aquathermie.
Toelichting	Deze KPI is gericht op het verder brengen van de kennis en kunde op het gebied van duurzame warmte en het actief kennisdelen vanuit de Provincie naar gemeenten en partners. In de PES is opgenomen dat er in samenwerking met externen een Warmte-Koude Team (WKT) opgericht wordt voor dit doel (KPI 15). De precieze invulling hiervan moet nog vorm krijgen in de uitvoering van o.a. deze KPI.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, adviesbureaus, stakeholders uit diverse sectoren, Rijk
Provinciale rol	Verbinden/netwerken, ondersteunen, financieren (van onderzoek)
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• Op geothermie is lobby gevoerd, met helaas nog weinig concreet resultaat. Mogelijk komt er een pilot voor ondiepe geothermie in Limburg, dit is echter nog onduidelijk. • Op het onderwerp groen gas is in de RES NML een Coalition of the Willing gestart op dit onderwerp. Bijna alle RES NML gemeenten nemen hieraan deel, ook de Provincie is partner. • Op het thema aquathermie zijn in 2023 geen verdere stappen gezet. Het is aan gemeenten om de eerder aangereikte informatie te gebruiken.
Liggen we op koers?	Ja, mede door inzet van de Provincie is steeds meer duidelijk over de mogelijke duurzame energiemix in Limburg t.b.v. de warmtetransitie.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	In het nieuwe beleidskader focust de Provincie niet op de verschillende bronnen los van elkaar, maar wordt gewerkt aan een integrale energievisie. • De energievisie staat onder andere benoemd op pagina 28 en 29, de relatie met de warmtetransitie is benoemd op pagina 33. • Wat betreft geothermie zijn onze lobbymogelijkheden beperkt omdat de Rijksoverheid geen duidelijkheid geeft over de kaders waarbinnen dit veilig kan in Noord- en Midden-Limburg. Hier wordt minder activiteit op gepleegd dan tijdens de PES. Dit is benoemd op pagina 36. • Wat betreft groen gas geldt dat de ondersteuning met name vanuit Landbouw zal komen, omdat dit integraal afgewogen moet worden i.r.t. de stikstofproblematiek. Dit is benoemd op pagina 36.

KPI 15	Het actief inspelen op nieuwe wet- en regelgeving rondom de nieuwe Warmtewet en het verder versterken en uitbouwen van de kennis en expertise op het gebied van warmte en koude binnen Limburg.
Toelichting	Deze KPI is te zien als een paraplu-KPI voor de andere KPI's, met name KPI 13 en 14. Als concrete actie onder deze KPI staat het oprichten van een Warmte Koude Team om deze kennis en expertise breed te kunnen opbouwen én delen, waarbij de Provincie een coördinerende en ondersteunende rol kan spelen.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, woningcorporaties, warmtebedrijven, Enpuls, Rijk
Provinciale rol	Ondersteunend, financieren (van onderzoek/kennisontwikkeling)
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	In Q4 2023 is de Wet collectieve warmte voor review naar de Raad van State gestuurd.
Liggen we op koers?	Ja, gedurende de PES-periode heeft Provincie Limburg actief bijgedragen aan o.a. de verschillende consultatiemomenten voor de Wcw.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	- In de nieuwe Wcw wordt voorgeschreven dat warmtebedrijven voor meerderheid in publieke handen moeten komen. De Energiemaatschappij kan hier een rol in spelen. De Energiemaatschappij in relatie tot warmtenetten staan benoemd op pagina 25 en specifiek voor Mijwater op pagina 38. - Het initiatief Warmtenet Zuid-Limburg blijft een speerpunt in het nieuwe kader en is een voorbeeld bij uitstek van het inspelen op nieuwe wet- en regelgeving. WZL staat genoemd op pagina 33.

2.3.4. Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt

Actielijn 4 betreft zowel de grootschalige opwek op dak en land als de kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving. Naast groot- en kleinschalige opwek behoort energiebesparing binnen de gebouwde omgeving ook tot deze actielijn. Actielijn 4 behelst daarmee KPI's 2, 3, 11, 16, 17 en 18. Ten opzichte van het startdocument PES deel 2 zijn KPI's 2, 3 en 11 overgeheveld naar actielijn 4. De KPI's kunnen onderverdeeld worden in grootschalige opwek (KPI 2, 16 en 17), kleinschalige opwek (KPI 3 en 11), energiebesparing binnen de gebouwde omgeving (KPI 11) en informatievoorziening (KPI 18).

In deze actielijn komen de RES'en nadrukkelijk aan de orde gezien de KPI's en acties die vanuit deze actielijn worden opgepakt. Vanuit deze actielijn wordt gewerkt aan toezegging 9223 inzake 'communicatieplan Duurzaam Thuis optimaliseren'; toezegging 9222 inzake 'gesprek met het Warmtefonds in verband met toegankelijkheid huurders'; toezegging 9237 inzake 'duurzame opwek RES NML; toezegging 9238 inzake 'rol Provincie in RES'en; en toezegging 9239 inzake 'verduurzaming maatschappelijk vastgoed'.

Participatie en lokaal profijt wordt gezien langs drie pijlers:

1. Iedereen kan meedoen (> mogelijk maken participatie): mensen betrekken, transparant en laagdrempelig informeren. Kansen bieden aan energieprojecten die in de wijk ontstaan. Energietransitie aanhaken op andere lokale initiatieven.
2. Iedereen kan het betalen (> een betaalbare energietransitie): zowel bij de keuzes van grootschalige investeringen, die de gehele samenleving betreffen en moet dragen (netwerk, energiebronnen), als de situatie achter de voordeur (kunnen mensen de rekening betalen?). We onderzoeken in hoeverre energiearmoede aan de orde is in Limburg en zoeken naar financiële arrangementen om iedereen te laten participeren.
3. Iedereen kan meeprofiteren (> terugvloeien van revenuen naar de lokale gemeenschap): draagvlak versterken via lokaal eigendom en lokale winstdeling.

2.3.4.1 Grootschalige opwek (KPI's 2, 16 en 17)

KPI 2	Realiseren van 2,5 TWh duurzame opwek uiterlijk in 2030 voor grootschalige installaties (>15kWp) in Limburg
Toelichting	Grootschalige opwek betreft duurzame opwek van elektriciteit op dak en/of land. In deze KPI zijn de doelstellingen (de boden) uit de beide Limburgse RES'en bij elkaar opgeteld. Voor RES-ZL is het definitieve bod 1,3 TWh en voor RES-NML 1,2 TWh. Dat betekent dat het totale Limburgse bod 2,5 TWh is. Duurzame opwek is niet alleen een getal. Het hangt ook nadrukkelijk samen met ontwikkelingen op andere gebieden zoals bijvoorbeeld meervoudig en verantwoord ruimtegebruik, ruimtelijk beleid en beschikbare energie-infrastructuur (actielijnen 1, 5 en 6 uit de PES deel 2).
Partners (niet limitatief)	RES-regio Noord- en Midden-Limburg (NML), RES-regio Zuid-Limburg (ZL), Enexis, TenneT, energiecoöperaties, ontwikkelaars/initiatiefnemers.
Provinciale rol	Bevoegd gezag (wind), ondersteuner, procesmanager (versnellingsteam), partner in de RES'en. NB: de rol van de Provincie wordt nader geduid bij KPI's 16 en 17.
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	- In 2023 is een subsidie verstrekt aan de RES Zuid-Limburg ten behoeve van het project 'Zon op grote daken' waarmee grootschalig zon op dak gestimuleerd wordt; - Voortgangsrapportage RES Zuid-Limburg: 19 juni 2023 (DOC-00492307); - Voortgangsrapportage RES Noord- en Midden Limburg: 13-6-2023 (DOC-00492311); - In november 2023 zijn we toegetreden tot de Coalition of the Willing Groen Gas van de RES NML; - In oktober hebben de 2 Limburgse RES regio's gezamenlijk een congres georganiseerd inzake de mogelijkheden in tijden van netcongestie. - In 2023 is de voorverkenning gestart van het OER-project A2-A76A-79, waarbij de mogelijkheden worden onderzocht voor de opwekking van energie via zon-pv op de gronden langs deze snelwegen.
Liggen we op koers?	Nee. Er is een duidelijk verschil tussen de doelbereiking in beide RES regio's. De RES regio NML had begin 2023 0,69 TWh gerealiseerd. Er zit evenwel een vermogensaandeel in de pijplijn die groter is dan wat op dit moment is gerealiseerd. Ook zit in de vermelde productie niet de realisatie van het windpark Greenport Venlo. Als de huidige pijplijn tot realisatie komt zal het doel van 1,2 GWh gerealiseerd kunnen worden. In Zuid-Limburg is begin 2023 0,18 TWh gerealiseerd. Het vermogensaandeel zon-pv in de pijplijn is ongeveer gelijk aan wat nu is gerealiseerd. Daarmee is een verdubbeling in beginsel mogelijk tot ca. 0.4 TWh, maar daarmee is de realisatie van 1,3 TWh nog ver weg. Voor beide RES'en geldt dat wegens netcongestie ontwikkeling van nieuwe projecten en realisatie van de pijplijnprojecten onzeker is. Nieuwe beleidsafspraken ten aanzien van terughoudendheid van zon-op-land, gebrek aan draagvlak voor wind en Einstein telescoop maakt het halen van de gestelde ambities extra lastig.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Grootschalige opwek heeft een plek gekregen in het nieuwe beleidskader, pagina 44/45 en de doelenboom op pagina 49. De RES boden zijn geënt op 2030 en wij blijven ons daar de komende periode voor inzetten.

De onder deze lijn benoemde KPI's 16 en 17 zijn nadrukkelijk met elkaar verbonden. Deze worden hieronder dan ook gezamenlijk behandeld.

KPI 16	Het stimuleren van 50% eigenaarschap in de periode 2020-2030 bij het realiseren van energieprojecten in Limburg en gemeenten maximaal te stimuleren en te ondersteunen zodat zij zelf projecten kunnen opstarten met lokale participatie en lokaal profijt als basisbeginsel.
KPI 17	Het ondersteunen van energiecoöperaties en initiatieven van onderop waarin inwoners verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de energietransitie
Toelichting	Beide KPI's benadrukken het belang van eigen initiatief, eigenaarschap en participatie van burgers bij de energietransitie en worden om die reden samen behandeld. Het zijn KPI's die helpen in het ontwikkelen van draagvlak en het bieden van handelingsperspectief. Burgers verenigd in energiecoöperaties kunnen hieraan een bijdrage leveren. Niet alleen bij de realisatie van grootschalige energieprojecten, maar ook bij het collectief oppakken van lokale initiatieven (op het gebied van energiebesparing, gezamenlijke inkoop van zonnepanelen of isolatiemateriaal, elektrische deelauto's of zelfs de aanleg van een coöperatief buurt-warmtenet). Kortom: wij ondersteunen het eigen initiatief van burgers door het bieden van handelingsperspectief door financiële instrumenten en goede voorlichting. Daarnaast zijn er andere wegen te bewandelen om lokaal profijt en participatie te realiseren bijvoorbeeld met omgevingsfondsen, certificaten met rendement, etc.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, RES-regio's, woningcorporaties, SVn, Europese Investeringsbank (EIB), energiecoöperaties, REScoop Limburg, etc.
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt, financier
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	- Het aantal van ongeveer 32 Limburgse energiecoöperaties is al enkele jaren stabiel. In 2023 is hier nog één nieuwe coöperatie aan toegevoegd, en wel in de gemeente Valkenburg aan de Geul. - De uitzettingen van het Ontwikkelfonds voor energiecoöperaties zijn in 2023 verdubbeld naar € 264.000. Naast 3 windprojecten is in 2023 een zonneproject gefinancierd. - Per 1 maart 2024 is het subsidieproject 'Versnelling van de coöperatieve energietransitie in Limburg' door REScoop Limburg succesvol afgerond, na een looptijd van 3 jaar.
Liggen we op koers?	We liggen op koers met de mate van lokaal eigendom (KPI 16): - Op basis van cijfers van de Monitor Financiële participatie 2022 en de Lokale Energiemonitor 2023 hebben coöperaties circa 41% van het opgesteld vermogen voor wind in handen (7 windprojecten, goed voor 45 MW coöperatieve opwek), - Op basis van cijfers van de Monitor Financiële participatie 2022 is 37% van het opgesteld vermogen voor zon in lokaal eigendom. Dit betreft overwegend publiek eigendom. Ten hoogste 5% is in handen van coöperaties. Voor deze groep gaat het, op basis van cijfers van de lokale energiemonitor 2023, om 31 zonprojecten (veelal zon op dak, goed voor 6 MW coöperatieve opwek). - Coöperaties zijn met het subsidieproject 'Versnelling van de coöperatieve energietransitie in Limburg' beter toegerust om projecten uit te voeren (KPI 17). Er zijn 22 projectleiders opgeleid door middel van on Job Training op 20 coöperatieve projecten.

Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	• Koppeling met het nieuwe beleidskader in § 5.1, pagina 24, en de doelenboom pagina 48, waar we lokaal en sociaal eigendom blijven stimuleren en daarbij inzetten op (meer) lokaal benutten van lokaal opgewekte energie; • Voorts koppeling met § 6.1.4, pagina 44, en de doelenboom pagina 49, in relatie tot het behalen van de RES doelen in 2030 voor grootschalige opwek van energie. De inzet is maximale participatie, zowel in het totstandkomingsproces als in het eigenaarschap van het project onder het streven naar tenminste 51% eigenaarschap van lokale partijen.
---	--

2.3.4.2 Kleinschalige opwek (KPI's 11 en 3)

KPI 11	Door energiebesparing en kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving wordt er een CO ₂ -reductie van 25% in 2030 (t.o.v. 2015) in Limburg gerealiseerd.
Toelichting	Deze KPI volgt uit de doelstellingen RES-NML en RES-ZL. De CO₂ besparing heeft betrekking op zowel het gasverbruik en elektriciteitsopwekking van huishoudens, als op energiebesparing en kleinschalige opwek (zon op dak) bij bedrijven en maatschappelijk vastgoed. De verhouding tussen die delen is niet vastgelegd. Het deel ten aanzien van kleinschalige opwek (zon op dak) telt ook mee in de geschikte daken bij KPI 3. Het zijn met name de gemeenten, bedrijven en woningcorporaties (via de kraamkamers) die invulling aan de realisatie geven.
Partners (niet limitatief)	RES-organisaties, gemeenten, RUD's, woningcorporaties, Rijk, SVn en maatschappelijke organisaties.
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt en procesmanager.
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• In 2023 is cofinanciering verstrekt aan het project "MAI-HOME" van onder andere de Open Universiteit welke Artificiële Intelligentie (AI) technologieën inzet in de strijd tegen energiearmoede en de CO₂-uitstoot van woningen (Interreg Vlaanderen-Nederland cofinanciering); • In het kader van de subsidieregeling 'aanjagen verduurzaming gemeentelijk projecten' zijn er 20 subsidies verstrekt aan Limburgse gemeenten met een totaalbedrag van circa € 1,6 mln.. Hiermee zijn diverse lokale/ regionale projecten ondersteunt in het kader van de verduurzaming van woningen en energiearmoede; • In totaal zijn er binnen de regeling Duurzaam Thuis 27.776 leningen verstrekt voor een totaal bedrag van circa € 248 mln. (sinds 2012). Hiermee is circa 68.706.821 kWh energie bespaard sinds 2019. • In het kader van het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed zijn er 62 ontzorgingstrajecten gestart zijn waarbij 217 gebouwen meegenomen worden in het ontzorgingstraject. Doelgroepen die gestart zijn: 7 kleine gemeenten, 1 culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI), 30 gemeenschapshuizen, 13 zorginstellingen en 11 schoolbesturen. • Op basis van het actieplan 'Energiearmoede in Limburg' zijn diverse acties uitgevoerd waarmee gemeenten en woningcorporaties ondersteund worden bij hun energiearmoede aanpak. Er is onder andere een ondersteuningspool en een platform Energiearmoede opgericht. • Alle woningcorporaties aangesloten bij de Kraamkamers hebben energiecoaches aangenomen en opgeleid, al dan niet in samenwerking met gemeenten. • Begin 2024 zijn de Kraamkamers verduurzaming woningcorporaties uitgebreid van 8 naar 12 woningcorporaties. Daarmee wordt zo'n 90% van het corporatiebezit gedekt en is de reikwijdte van het programma Kraamkamers groter.
Liggen we op koers?	We liggen meer dan op koers. Door energiebesparing en kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving wordt een CO ₂ -reductie van 25% in 2030 (t.o.v. 2015) in Limburg gerealiseerd.

Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	§ 6.1.1. verduurzaming gebouwde omgeving en warmte op pagina 32): • Wij ontwikkelen en continueren ontzorgingsprogramma's voor bedrijfsmatig vastgoed (bedrijventerreinen en MKB) en maatschappelijk vastgoed; • We volgen de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot een revolverend fonds voor maatschappelijk vastgoedeigenaren en spelen hier verder op in; • We onderzoeken op welke manier wij de verduurzaming van het MKB verder kunnen stimuleren (conform motie 2995 Jetten). • Wij stimuleren energiebesparing door gemeenten en woningcorporaties waar nodig te ondersteunen in de lokale en regionale aanpakken. Provincie is en blijft partner in de RES regio's en C8 kraamkamers verduurzaming. • Wij verwijzen woningeigenaren en Verenigingen van Eigenaren (VvE's) actief door naar het nationaal Warmtefonds en ronden de Duurzaam Thuis regeling af conform gemaakte afspraken en verplichtingen; • We zullen de eisen/kaders met betrekking tot (pré) soortenmanagementplan (SMP's) de komende periode verder implementeren om versneld isoleren mogelijk te maken; • Wij ondersteunen gemeenten en woningcorporaties in Limburg bij hun lokale en/of regionale energiearmoede aanpakken door een ondersteuningspool op te richten welke tegemoet komt aan de behoeften van de gemeenten en woningcorporaties.
---	--

KPI 3	Uiterlijk in 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige duurzame opwek (<15kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd, concreet moet dit leiden tot 1.300 MW pv-vermogen in 2030.
Toelichting	Bij kleinschalige opwek gaat het om projecten kleiner dan 15 kWp (tot max. 50 panelen) en het betreft daarmee projecten op woningen en kleine utiliteitsgebouwen. Niet alle daken zijn geschikt voor zon-pv vanwege oriëntatie en beschaduwning. Met de zonnekaart Limburg (http:// limburg.zonnekaart.nl/) kan de geschiktheid van daken voor zon-pv worden bepaald. Op basis hiervan is de potentie van het kleinschalige paneelvermogen in Limburg berekend. Daarbij is uitgegaan dat op 70% van de nog onbenutte, maar geschikte daken, 10 panelen worden gelegd, conform de formulering van deze KPI. Dat leidt tot bijna 3,2 miljoen extra panelen t.o.v. 2020. Met een paneelvermogen van 300 Wp en inclusief het bestaande pv-vermogen is deze KPI te operationaliseren tot 1.300 MW in 2030. Deze KPI is nadrukkelijk gekoppeld aan KPI 11 (CO₂-reductie voor gebouwde omgeving door energiebesparing en kleinschalige opwek). Het betreft namelijk de kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving en de wens om meer zon op dak te realiseren. Dan snijdt het mes aan 2 kanten: 1. Hoe meer op het dak, des te minder op het land. 2. Meer energieopwek in de gebouwde omgeving leidt tot verminderde CO₂-emissie.
Partners (niet limitatief)	RES-regio Noord- en Midden-Limburg, RES-regio Zuid-Limburg, Enexis, installatie- en brancheorganisaties, energiecoöperaties/energiecoaches, woningcorporaties en eigenaren van vastgoed.
Provinciale rol	Subsidiënt, ondersteuner
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• Ultimo 2023 zijn er sinds 2012 circa 27.000 leningen verstrekt aan particuliere woningeigenaren in het kader van de Duurzaam Thuis regeling. Met behulp van deze leningen zijn er op circa 25.000 Limburgse daken zonnepanelen gerealiseerd. • Inwoners kunnen de potentie van dak inschatten met de zonnekaart Limburg, die reeds enkele jaren door de Provincie beschikbaar wordt gesteld. • Gemeenten kunnen de totale potentie voor zon-op-dak inschatten met een tool die door Provincie beschikbaar wordt gesteld en bepalen potentie wordt benut en hierop gericht beleid formuleren
Liggen we op koers?	Medio 2023 is er 872 MW zon op dak gerealiseerd. Dit is een toename van 18% t.o.v. een half jaar eerder. Bij een gelijkblijvend tempo zou het doel van 1300 MW in 2030 ruim gerealiseerd worden. De verwachting is echter dat de groei in de toekomst gaat afvlakken, omdat er verzadiging gaat optreden, de energieprijzen na de Oekraïne crisis zijn gedaald en de terugverdientijd langer gaan worden door minder gunstige omstandigheden voor teruglevering.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	• In het nieuwe beleidskader zijn in paragraaf 6.1.1 onze activiteiten beschreven voor de gebouwde omgeving. Daarbij vervullen we een ondersteunende rol naar gemeenten en coöperaties en bevat dit geen gerichte activiteiten tot het bevorderen van kleinschalig zon-pv. Deze KPI komt daarom niet als indicator terug. • Wellicht dat bij de uitwerking van de PEM kleinschalig zon-pv een rol kan gaan spelen.

2.3.4.3 Informatievoorziening (KPI 18)

KPI 18	Het samen met de gemeenten realiseren van een naar tevredenheid werkende infrastructuur van publieke en onafhankelijke informatievoorziening en voorlichting voor burgers, instellingen en bedrijven en inzicht in de mogelijkheden van participatie in de energietransitie.
Toelichting	Een goede informatievoorziening op technisch en financieel vlak en op zowel fysieke als digitale wijze wordt in de uitvoeringsprogramma's van de RES'en opgenomen. In eerste instantie wordt gedacht aan de vastgoedeigenaren (met name huiseigenaren), maar ook maatschappelijke organisaties en overige partijen worden bediend. Voor (industriële) bedrijven wordt verwezen naar actielijn 2. We willen partijen informeren over de urgentie van de energietransitie en ontzorgen met het aandragen van technische en financiële mogelijkheden op een eenduidige en vertrouwde wijze.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, RES-regio's, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt, financier
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• Er is een provinciaal platform opgericht in het kader van de leer-en doekring Energiearmoede i.s.m. de RES regio's. • In het kader van de ELENA subsidie zijn er circa 580 woningeigenaren in Limburg gratis ontzorgt door een energiecoach bij het verduurzamen van hun woning. Daarnaast zijn er ook 100 monumenteigenaren gratis ontzorgt door een DUMO- adviseur bij het verduurzamen van hun monumentale woning. • Via de provinciale website 'Heel Limburg duurzaam' worden particulieren verwezen naar de diverse mogelijkheden om te verduurzamen. • Maatschappelijk vastgoedeigenaren worden vanuit het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed geïnformeerd en gestimuleerd om deel te nemen aan het ontzorgingsprogramma en om aan de slag te gaan met verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed. • Provincie Limburg heeft een eigen Energie Dashboard (inmiddels ontmanteld, omdat met het nieuwe kader ook nieuwe indicatoren vigerend zijn).
Liggen we op koers?	Het is een constante actie om burgers, instellingen en bedrijven mee te nemen in de energietransitie en in staat te stellen te participeren.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	6.1.1 Verduurzaming gebouwde omgeving en warmte, pagina 32 • Wij verwijzen woningeigenaren en Verenigingen van Eigenaren (VvE's) actief door naar het nationaal Warmtefonds en ronden de Duurzaam Thuis regeling af conform gemaakte afspraken en verplichtingen.

2.3.5. Provincie geeft het goede voorbeeld

Realiseren van een innovatieve en structuurversterkende energietransitie en passende energiemix en infrastructuur voor Limburg op weg naar 2030, met daarin oog voor leveringszekerheid, draagvlak en eigenaarschap, in een realistisch tempo met betaalbare en haalbare investeringen.

Via actielijn 5 beogen we een actieve bijdrage te leveren aan de energietransitie door zelf het goede voorbeeld te geven.

Aan deze actielijn wordt langs 2 sporen invulling gegeven:

1. Provincie als bevoegd gezag
2. Provincie als duurzaam inkoper en opdrachtverlener

Aan deze sporen zijn KPI's gekoppeld waarover hieronder per KPI de voortgang wordt toegelicht.

KPI 20	Wij stimuleren meervoudig en verantwoord ruimtegebruik en energieopwekking in Limburg via onze wettelijke taken (o.a. regionale stortplaatsen) en ruimtelijk instrumentarium (zoek- en uitsluitingsgebieden wind, zonneladder en verplichting zon-op-dak bij logistieke hallen en bedrijfsgebouwen).
Toelichting	Als Provincie hebben wij een verantwoordelijkheid voor de hoofdlijnen van onze ruimtelijke afwegingen in Limburg via ons omgevingsbeleid. In de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) is ook uitgebreid stilgestaan bij de ruimtelijke consequenties van de energietransitie en is de Limburgse zonneladder verankerd in de POVI en de omgevingsverordening. In het kader van meervoudig ruimtegebruik ziet deze KPI toe op het stimuleren en deels verplichten van zon-op-daken bij bedrijfsgebouwen. De Provincie is eveneens verantwoordelijk voor de nazorg van de vijf regionale stortplaatsen die gesloten worden. Voor enkele regionale stortplaatsen liggen er kansen om deze te voorzien van duurzame opwek middels zonne-energie.
Partners (niet limitatief)	Attero, gemeenten, RES'en, Enexis, RVO, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), bedrijven;
Provinciale rol	Bevoegd gezag, financier, toetser en ondersteuner;
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	• Het bestemmingsplan wat de plaatsing van zonnepanelen op stort Schinnen ruimtelijk mogelijk maakt is door de gemeente vastgesteld met een positief advies van de Provincie. Er wordt sindsdien gewerkt aan het opstellen van de Omgevingsvergunning door initiatiefnemer in afstemming met de Provincie als bevoegd gezag. • Wij financieren de totstandkoming van een label voor EcoCertified Solar Parks zijn. Dit label beoogt garanties te bieden dat zonneparken daadwerkelijk gaan bijdragen aan biodiversiteit. De eerste tussenresultaten hiervan zijn bekend. Het project loopt door tot 2025. • RWS verkent in overleg met gemeenten en Provincie de mogelijkheden voor zon-pv langs snelwegen in het kader van OER (Opwekking Energie op. In Noord-Limburg is de gemeente Gennep betrokken, waarbij het project zich in de verkenningsfase bevindt. In Zuid-Limburg zijn 11 gemeenten betrokken bij de voorverkenning. De studies worden per vervolgfase steeds gedetailleerder en concreter en moeten bij gebleken haalbaarheid gaan leiden tot een marktuitlevraag. • Projecten voor zon-pv worden door de gemeenten aan de Provincie ter toetsing aangeboden als onderdeel van de procedure van Wro, thans Omgevingswet. Hierbij wordende projecten getoetst aan de Provinciale belangen en de instructieregels uit de verordening. Daarbij wordt o.a. getoetst aan een zorgvuldige ruimtelijke inpassing en wordt strikt getoetst

	aan de Nee-tenzij-criteria. Er is tevens gestart met een aanpassing van deze Nee-tenzij-criteria, waarbij de afspraken uit het 'Bestuurlijke verankering van voorkeursvolgorde zon' Rijk, IPO, VNG, UvW en Netbeheer NL (26-10-2023) leidend zijn.
Liggen we op koers?	De huidige instructieregels bieden een goede basis om de doelstelling te behalen. Daarbij heeft de provinciale organisatie een leercurve doorlopen, waardoor de toetsing in toenemende mate leidt tot het bereiken van meer kwaliteit. De voorziene aanpassing van de instructieregels zal er toe bijdragen dat in de toekomst steviger ingezet gaat worden op meervoudig ruimtegebruik of maatschappelijke meerwaarde bij de totstandkoming van zon-pv, waarbij het gebruik van het monofunctionele gebruik van landbouw voor zon-pv niet of onder strikte uitzonderingsregels zal plaatsvinden.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Onder 6.1.4 Grootschalige opwek van energie, pagina 44, geven wij het ingezette beleid verder vorm. Daarbij zal de realisatie van de RES-doelen minder eenvoudig of niet worden bereikt, doordat landbouwgrond niet langer zal worden benut.

KPI 21	Wij geven invulling aan de verduurzaming van de provinciale gebouwen en duurzame opwek op bijbehorende parkeerplaatsen evenals duurzame inkoop van producten en diensten.
Toelichting	De Provincie kan en wil ook zelf het goede voorbeeld geven. Dit willen wij o.a. doen door onze provinciale gebouwen verder te verduurzamen. Dit sluit eveneens aan bij het gedachtegoed van de aangenomen moties van PS die oproepen om zon-op-daken te stimuleren / verplichten, waaronder motie 2687 ' <i>verplicht zon-op-dak</i> ' en motie 2688 ' <i>Energieke Limburgse bedrijfsdaken</i> '. Tevens zijn wij opdrachtgever en inkoper van vele diensten en producten. Duurzame inkoop en duurzaam opdrachtgeverschap vullen wij actief in.
Partners (niet limitatief)	RVO, gemeente Maastricht, gemeente Kerkrade, MAA, ontwikkelaar zonnepanelen;
Provinciale rol	Ondersteuner en financier
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	Er is gewerkt aan de totstandkoming van het Klimaatplan 2024-2030 met uitvoerbare maatregelen die effect hebben op de verduurzaming van de Provinciale organisatie. Het klimaatplan is daarmee een uitvoeringskader.
Liggen we op koers?	Met het klimaatplan zetten we forse stappen in de transparantie van onze inspanningen op de verduurzaming van onze organisatie en wordt verduurzaming verankerd in de besluitvorming.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	Besluitvorming door Gedeputeerde Staten over het klimaatplan vindt plaats na de vaststelling van het nieuwe beleidskader Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu. In Q3 2024 zullen Provinciale Staten hierover worden geïnformeerd. Rapportering over de voortgang van dit plan zal plaatsvinden via de reguliere P&C cyclus.

KPI 22	Conform de OV-concessie is met Arriva afgesproken dat in 2026 alle busvervoer met zero emissie elektrisch rijdt.
Toelichting	Arriva is concessiehouder voor het regionale trein- en busvervoer voor de periode 2016 – 2031. In de concessie staat opgenomen dat in 2026 alle bussen zero emissie (ZE) elektrisch rijden.
Partners (niet limitatief)	Arriva
Provinciale rol	Concessieverlener, toezichthouder uitvoering concessie
Highlights 2023 (vanaf peildatum 1-2-23)	In 2023 heeft Arriva 95 zero emissie bussen laten rijden in Limburg. De overige bussen uit de vloot rijden op HVO ((Hydrotreated Vegetable Oil) .
Liggen we op koers?	Uiterlijk in 2026 dienen de resterende 131 bussen eveneens zero-emissie te rijden. De uitvoering ligt op koers om dit doel in 2026 te behalen.
Koppeling Beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'	De activiteiten onder deze KPI zijn nu ondergebracht bij het Beleidskader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg': <i>"....we geven, samen met vervoerder Arriva, invulling aan de afspraak in het coalitieakkoord dat in 2027 alle bussen van Arriva in Limburg emissieloos rijden"</i>

2.3.6. Energietransitie ingebed in de leefomgeving

Met de voorgaande vijf actielijnen hebben wij invulling gegeven aan ons provinciale energiebeleid binnen de PES 2.0. Deze zesde lijn gaat over de inbedding van de energietransitie in de leefomgeving en is daarmee een randvoorwaardelijke lijn van de Provinciale Energie Strategie. Energietransitie gaat gepaard met effecten op de leefomgeving. Denk aan geluid, visuele effecten, ondergrond en dergelijke.

Ruimtelijke voorstel

In 2023 is het Ruimtelijk Voorstel vastgesteld. In het Ruimtelijk Voorstel benoemen we de belangrijkste keuzevraagstukken en geven aan wie hiervoor aan de lat staat. En aan welke randvoorwaarden voldaan moet worden om de uitvoering mogelijk te maken. Keuzes worden vervolgens verankerd in de provinciale Omgevingsvisie en door het Rijk in de Nota Ruimte. Energie heeft een prominente plek in dit Ruimtelijke voorstel. Naast het algemeen pleidooi voor een gebiedsgerichte, sectoroverstijgende aanpak, zijn drie perspectieven uitgewerkt. Eén daarvan betreft het perspectief Ordenende netwerken voor energie en (circulaire) economie. Nadrukkelijk wordt hierin ingegaan op de Energie Infrastructuur en Duurzame Opwek en wat we hiervoor willen gaan doen en tot welke vragen dit leidt aan het Rijk.

Bestuursakkoord Aanscherping Zon op Land

In oktober 2023 is in IPO-verband samen met Rijk, VNG, Unie van Waterschappen en Netbeheer Nederland een bestuursakkoord afgesloten waarin staat dat partijen menen dat het gebruik van landbouw- en natuurgronden in principe ongewenst is en dat zij willen dat er meer gebruik gemaakt wordt van treden 1, 2 en 3 van de zonneladder. Hierop is een aantal uitzonderingsmogelijkheden gedefinieerd. Provincies hebben de taak op zich genomen om dit bestuursakkoord juridisch bindend vast te leggen in hun verordening. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2023 opgestart; de concept verordening is in april 2024 aan Provinciale Staten voorgelegd.

Bevoegd gezag Maasbracht - Graetheide

In 2023 hebben we het voorgenomen besluit genomen om het bevoegd gezag van de verzwarende van de hoogspanningsverbinding Maasbracht-Graetheide inclusief de bouw van een 380 kV hoogspanningsstation bij Graetheide op ons te nemen. Deze verzwarende zorgt voor een nieuwe “elektriciteitsnelweg” naar Zuid-Limburg, wat bijdraagt aan het verhelpen van de netcongestie in Zuid-Limburg en de verduurzaming van Chemelot door elektrificatie. Sonderend is het voornemen besproken met de Commissie leefomgeving.

Toekomstperspectief Maasbracht

Maasbracht is een (inter)nationaal energie-infra knooppunt en door de Clauscentrale ook een belangrijke opwerklocatie. Vanuit Rijksbeleid zien we dat veel op dit relatief in omvang beperkt gebied rondom de Clauscentrale afkomt. In 2023 is gewerkt aan een Toekomstperspectief, waar inzichtelijk in wordt gemaakt wat op dit gebied afkomt, wie waarvoor (juridisch) verantwoordelijk voor is en hoe dit mogelijk in het gebied gesitueerd kan worden. Hierbij is samengewerkt met de Gemeente Maasgouw, en RWE. TenneT, EZK en de gemeente Roerdalen zijn gedurende het proces aangehaakt.

Provinciale borging

Nauwlettend volgen we Rijksprogramma (Nationaal Plan Energiesysteem, Nationaal Programma Energiehoofdstructuur) en Rijksprojecten (Delta Rhine Corridor, VAWOZ) om daarin te trachten de Limburgse belangen te borgen. Naast de wenselijkheid van voldoende energiedragers naar Limburg toe, staan we er ook voor in dat dit veilig, gezond en goed landschappelijk ingepast dient te worden. Via het rayonplanologie spoor zijn we alert op de borging van de provinciale belangen in gemeentelijke energie opwek, en energieopslag initiatieven.

3. Financiën

In dit hoofdstuk wordt het totaalbeeld gegeven inzake de financiële voortgang van de beleidsintensiveringsmiddelen van de Provinciale Energie Strategie zoals gekoppeld aan de PES 2.0 die in december 2020 is vastgesteld door Provinciale Staten. Het gaat om een totaalbedrag van € 12,7 mln. Met de tweede afwijkingenrapportage 2021 zijn de resterende middelen van de PES deel 1 hier aan toegevoegd (zoals toegelicht in de eerste voortgangsrapportage PES).

Dit maakt dat het totaalbedrag voor de PES deel 2 uitkomt op € 13,39 mln.. Een totaaloverzicht van de stand van zaken van deze middelen per peildatum 24-06-2024 op actielijnniveau treft u hierbij aan:

v. 24-06-2024

	PES 1.0	PES 2.0	Totaal begroot	Besteed & verplicht	Restant
Actielijn 1 Toekomstbestendige infrastructuur	€ 75.000	€ 3.500.000	€ 4.325.000	€ 4.077.399	€ 247.601
<i>incl. Waterstofagenda € 750.000</i>					€ 0
Actielijn 2 Innovatie en vakmanschap	€ 132.000	€ 3.500.000	€ 3.632.000	€ 3.433.671	€ 198.329
Actielijn 3 Limburgse warmte	€ 158.250	€ 3.000.000	€ 3.158.250	€ 2.646.791	€ 511.459
Actielijn 4 Sociale en eerlijke energietransitie	€ 156.121	€ 1.700.000	€ 1.856.121	€ 2.886.418	-€ 1.030.297
Actielijn 5 Het goede voorbeeld	€ 50.000	€ 1.000.000	€ 1.050.000	€ 415.716	€ 634.284
Procesmiddelen PES 2	€ 107.233	€ 10.423	€ 117.656	€ 123.861	-€ 6.205
TOTAAL T/M 2023	€ 678.604	€ 12.710.423	€ 14.139.027	€ 13.583.856	€ 555.171

Aan actielijn 6 'energietransitie ingebed in de leefomgeving' zijn geen middelen gekoppeld vanuit de PES deel 2. In actielijn 4 en de procesmiddelen zien we in het overzicht een tekort. Reden hiervan is m.n. dat na vaststelling van de PES 2.0 in december 2020 verschillende KPI's in de actielijnen zijn verschoven en lijn 4 met verschillende KPI's is uitgebreid. Dat maakt dat de oorspronkelijke begroting, zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma PES niet passend meer is. Bij de Jaarrekening 2023 is het restantbedrag overgeboekt naar 2024. Dit bedrag wordt ingezet voor de reeds vastgelegde verplichtingen in 2023, die doorlopen in 2024. Dit betreft onder andere de afhandeling van de rentekorting Duurzaam thuis, SMR's en Energie-armoede en de afhandeling in het kader van de subsidieregels Warmtenetten.

4. Beëindiging beleidskader PES

Middels deze eindrapportage is het beleidskader PES 2.0 geëindigd. Het nieuwe beleidskader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu en de bijbehorende doelenboom met indicatoren zijn nu kaderstellend voor de provinciale activiteiten. Deze doelen en indicatoren ziet u ook terug in de rapportages via P&C producten en de jaarlijkse Voortgangsrapportage.